

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Insertni oddelki: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglašje iz Italije in
inozemstvo: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije: Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.

Uredništvo:

Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5,
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Erbitterte Kämpfe um die Albaner Berge Die feindlichen Angriffsspitzen zum Stehen gebracht — Vergeblicher Versuch der Sowjets, das bei Jassy verlor- rene Gelände zurückzugewinnen

Aus dem Führerhauptquartier, 3. Juni.
DNE. Das Oberkommando der Wehr-
macht gibt bekannt:

Um die Albaner Berge wurde auch ge-
stern erbittert gekämpft. Bei und westlich
Lanuvio schlugen unsere Truppen in har-
ten Kämpfen alle feindlichen Angriffe zu-
rück. An den Südosthängen der Albaner
Berge und beiderseits der Via Casilina
griff der Feind mit überlegenen Kräften
während des ganzen Tages an. Unseren
erbitterten Widerstand leistenden Truppen
gelang es, die feindlichen Angriffsspitzen
in den Abendstunden östlich Rocca di Pa-
pa und südlich Palestrina-Cave zum Ste-
hen zu bringen.

Kampf- und Nachtschlachtflugzeuge grif-
fen feindliche Kolonnen und Bereitstellun-
gen im Raum Valmontone mit gutem Er-
folg an.

Sicherungsfahrzeuge eines deutschen
Geleits und Bordflak schossen vor Kreta
bei der Abwehr eines schweren Luftan-
griffs sechs feindliche Bomber ab.

An der Ostfront versuchten die Sowjets
vergeblich, das nördlich Jassy in den letz-
ten Tagen verlorene Gelände zurückzuge-
winnen. Bei der Abwehr ihrer Angriffe

wurde eine aus 23 Panzern bestehende
feindliche Kampfgruppe restlos vernichtet.
Nordwestlich Jassy brachen deutsche
und rumänische Truppen in harten Kämp-
fen in die stark ausgebauten feindlichen
Stellungen ein und nahmen ein beherr-
schendes Höhengelände.

Starke Kampf- und Schlachtfliegerver-
bände griffen wiederholt wirksam in die
Erdkämpfe ein und unterstützten die ver-
bündeten Truppen in Angriff und Abwehr.
22 sowjetische Flugzeuge wurden über
diesem Raum abgeschossen.

Major Rudel, mit dem höchsten deut-
schen Tapferkeitsorden ausgezeichnet,
flog an der Ostfront zum 2000. Male ge-
gen den Feind.

Nordamerikanische Bomberverbände grif-
fen gestern mehrere Orte in Ungarn und
Rumänien an. Fünf feindliche Flugzeuge
wurden dabei vernichtet.

Einzelne britische Flugzeuge warfen in
der vergangenen Nacht Bomben auf Orte
im rheinisch-westfälischen Gebiet.

Über den besetzten Westgebieten und
dem Reichsgebiet wurden bei Tage und in
der Nacht 33 feindliche Flugzeuge, darun-
tere 20 viermotorige Bomber, zum Absturz
gebracht.

Ogorčeni boji za Albanske gore Sovražnikove napadalne osti ustavljene — Neuspel sov- jetski poizkus za osvojitve izgubljenega ozemlja pri Jasiju

Führerjev glavni štab, 3. jun. DNE. Vr-
hovno poveljništvo oboroženih sil ob-
javlja:

Za albanske gore so divjale tudi večeraj
ogorčene bitke. Pri Lanuviju in zapadno
od njega so odbile naše čete v hudih bojih
vse sovražnikove napade. Na južnovzhod-
nih obronkih Albanskih gor in na obeh
straneh Via Casiline je napadal sovražnik
ves dan s premočnimi silami. Našim čet-
am, ki so nudile ogročen odpor, je uspelo,
da so ustavile v večernih urah sovražni-
kove napadalne osti vzhodno od Rocca di
Papa in južno od Palestrina-Cave.

Bojna in nočna borba letala so napadla
z dobrim uspehom sovražnikove kolone in
izhodiščne postojanke na področju Val-
montoneja.

Zaščitne ladje neke nemške spremljave
in ladijsko protiletalsko topništvo so se-
strelili pred Kretom v obrambi težkega le-
talskega napada 6 sovražnikovih bombni-
kov.

Na vzhodnem bojišču so zaman poiz-
kušale sovjetske čete, da bi si zopet osvo-
jile ozemlje severno od Jasija, ki so ga
pred nekaj dnevi izgubile. V obrambi njih-
ovih napadov je bila sovražnikova bojna
skupina, ki je obsegala 23 oklopnikov,
popolnoma uničena. Severnozpadno od
Jasija so vrle nemške in rumunske čete
v hudih bojih v močno izgrajene sovraž-
nikove postojanke ter zavzele obvladujoče
višinske ozemlje.

Močni oddelki bojnih letal so posegli
uspešno v boje na zemlji ter podprli za-
vezniške čete v napadu in obrambi. Sestre-
ljenji je bilo nad tem področjem 22 sov-
jetskih letal.

Major Rudel, ki je odklikan v najvišjim
nemškim redom za hrabrost, je poletel na
vzhodnem bojišču 2000-krat proti sovraž-
niku.

Severnoameriški oddelki bombnikov so
napadli večeraj več krajev na Madžarskem
in v Rumuniji. Pri tem je bilo uničenih
5 sovražnikovih letal.

Posamezna britanska letala so odvrгла
v pretekli noči bombe na kraje v rensko-
vestfalskem področju.

Nad zasedenimi zapadnimi področji in
nad nemškim državnim področjem je bilo
sestreljenih podnevi in ponoči 33 sovražni-
kovih letal, med temi 20 štirimotornih
bombnikov.

V Karpatskem predgorju odbiti boljševiški sunki

Berlin, 3. jun. Madžarski oddelki so v četr-
tek na Karpatskem predgorju odbili slabotne
sovražnikove sunke.

Uničenje tolovajev pri Vitebsku

Berlin, 3. jun. Pri Vitebsku je v zadnjih
dneh kakih 2000 tolovajev poizkušalo uiti
iz obroča, v katerega so jih stisnile nemške
čete. Toda Nemci so tej skupini in pa neki
drugi tolpi, ki je šlela 1200 moč in imela
podobne namene, prekržili načrte. Pri tem
je bilo 2475 ujetih, ubitih pa 654. Ker so to-
lovaji svoje mrtvice potopili v močvirjih,
bo število mrtvih dejansko še mnogo višje.
Plen obsega več sto pušk, mnogo strojne
in avtomatskih pištol ter 500 konj. Nemci
so uničili 126 bunkerjev in bojnih naprav.
Gozdno ozemlje, na katerem so se vršili
boji, je bilo ponekod meter globoko zamoč-
virjeno. Kljub vsem tem težavam in kljub
zahrbtnemu bojevanju tolovajev so nem-
ške varovalne čete končale to akcijo v
enem tednu.

Razdejanje v Rouenu

Pariz, 3. jun. Pariški listi poročajo o po-
žaru rouenske katedrale, ki so ga povzro-
čili Angloameričani pri svojem teroristič-
nem napadu. Agencija OFI pravi o tem:
Ogenj je bil tako močan, da so se stopili
zvonovi v katedrali, zlasti znameniti zvon
»Jeanne d'Arc«, ki je tehtal nad 20.000 kg.

Pomen borb na Biaku Japonska sodba o strateškem položaju otoka

Tokio, 3. jun. Potek bojev, ki so se raz-
vili po pristanku sovražnikovih sil na oto-
ku Biak, zasledujejo v Tokiu z napeto
pozornostjo. Četudi so vesti še zelo skrom-
ne, vendar dajo, kakor tudi poročila s so-
vražnikove strani vedeti, da je v teku
borba za to zelo važno strateško oporišče.
Dejstvo, da so se začeli boji na kopnem
v istem času, ko so dosegle prve naska-
kovalne čete severnoameriške armade ob-
režje, kaže, da sovražnik napad Japoncev
nikakor ni presenetil. Na obeh straneh se
zavedajo velikega in strateškega pome-
na otoka, ki leži južno od ravnika, za na-
daljnji potek vojne. Z boji za Biak nasto-
pi nova faza pacifiške vojne. Bežen po-
gled na zemljevid kaže, na kar v Tokiu
posebno opozarjajo, da je z Biaka mogoče
z letali v nekaj urah doseči Palau in Ka-
roline, istotako Filipine, Celebes ali Sum-
sko otokje. Palau na primer leži le tisoč
kilometrov daleč od Šutskih otokov, med-
tem ko znaša črta do Davaja na Filipinih
ali do Mindanaua na Celebesu le 1500 km.
Važno je tudi nadalje, da so na Biaku po-
dani idealni pogoji za letalska oporišča.

Nevolja v Washingtonu zaradi Churchillovih izjav

Stockholm, 3. jun. Churchillov govor je iz-
zval valove ogorčenja v Washingtonu. Ro-
oseveltovi kliki, ki je prej držala z Giraudom,
predvsem ni prav, da je bil de Gaulle povab-
ljen v London. Ko so zunanje ministrstva Hulla
na sestanku z novinarji vprašali, ali bo koga
poslal v London, da se bo udeležil pogajanj
z De Gaulloom, vznejevoljen ni hotel dati ni-
kakakega odgovora. Tudi Churchillovo hvalisanje
Franca je naletelo v Washingtonu na popolno

Ogenj se je naglo razširil ter ograjal po-
leg katedrale še bližnjo nadškofijsko pala-
čo. Iskre so padale zviška ter zažgale mno-
go poslopij. Požar je že zajel kovnico, kra-
sno renesančno stavbo. »Petit Parisien«
pravi: Po novem nedolovskem napadu na
prestonico Normandije je ogenj v kate-
drali pokončal, kar je še ostalo od anglo-
ameriških bomb.

Protipravnost letalskega terorja

Bukarešta, 3. jun. Krivci zločinov, ki
jih povzroča letalsko bojevanje, ne morejo
več zahtevati, da bi se napram vojnim
ujetnikom upoštevali predpisi in vojni za-
koni, če so se pregrešili proti kategorič-
nim določbam haške konvencije. Do te-
ga zaključka prihaja znani rumunski pro-
fesor mednarodnega prava Dascovici v ne-
kem članku v listu »Timpulul«.

Navedel je v njem omenjene odredbe
haške konvencije in ugotovil, da so za
spoštovanje vsakega pravila narodnega in
mednarodnega prava odgovorni ne le vo-
dje državne uprave, temveč tudi njihovi
poblaščenki kot izvršujoči organi, ravno
tako kakor vsak posameznik za svoja de-
janja, če jih je izvršil bodisi namerno ali
nenamerno. Ljudje, navaja članek, v ka-
terih domovini je obvezna vsesplošna vo-
jaška dolžnost, so državljani in bojvojniki
v najvišji službi narodne obrambe, ki
žrtvujejo svoje premoženje in življenje
ter se bore, obločeni v uniforme svoje ar-
made po strogih zakonih časti, ki jo mo-
rajo spoštovati in ki je določena v med-
narodnem pravu.

Med vojaki in prostovoljnimi plačanci
zračne vojne, ki si kujejo dobičke z bom-
bardiranjem žena, starikov in otrok, pa je
razlika, ki jo je treba pri presoji osebne
odgovornosti posameznika za zločine zrač-
ne vojne vsekakor posebej oceniti. Konč-
no je izjavil Dascovici, da potrjujejo bom-
bardiranje bukareštanske univerze kakor
tudi napadi na bolnice in cerkve pomanj-
kanje vsakega čuta za pravico in splošno
nespoštovanje običajnih zakonov časti v
bojevanju kakor je med civiliziranimi na-
rodi dopustno.

Atlantski zid bodo branili do zadnje kaplje krvi

Pariz, 3. jun. Vojni poročevalec Alex
Schmaltuss je opazil, da poveljniki vseh
oporišč in odpornih gnezd v atlantskem
zidu pri svojih običajnih poročilih višjim
poveljnikom stalno izražajo svojo priprav-
ljenost, da se bodo borili do zadnjega diha.
Poročevalec pravi, da vojaki izjavljajo:
»Imam nalog, da preprečim vsako izkra-
nje ob obali ter da branim postojanko proti
vsem napadom s kopnega. Svečano sem se
obvezal, da bom to nalogo izpolnjeval do
zadnje kaplje krvi.« Ker so te posadke se-
stavljene iz voježanih vojakov, ki so se
izkazali že v Rusiji, je neizbežno, da se
bodo morale invazijske čete zaplesti v zelo
hude borbe moža proti možu. Nobenega
dvoma ni, da se bodo Nemci še bolj fana-
tično borili kakor so se pri Cassinu, zlasti
še, ker so se v dolgi pripravi na inva-
zijo temeljito izpopolnili. Ako bo torej za-
vezniškim četam uspelo, da se bodo izkra-
cale na obali, bodo morale prestatiti boje,
ki bodo hujski kot vsi dosedajni. Razlika bo
tudi v tem, da nemški vojaki doslej še niso
imeli tako sijajno zgrajenih postojank ka-
kor so te na zapadu.

Ameriško priznanje

Stockholm, 3. jun. Dnevnik »New York Ti-
mes« piše k namerani invaziji zaveznikov:
Kakor so pckazali veliki bojni pohodi na
vzhodu, tako je tudi potrdila sedanja bitka v
Južni Italiji, kako močnega je sila nasproti-
ka. Nemško vojaško vodstvo ima še vedno
isto vojno elastičnost. »Nacisti so še vedno
nevarni«, pravi list dobesedno.

Nadalje prodiranje Japoncev v Honanu

Sanghaj, 3. jun. Po kratkem odmoru, ki je
trajal približno teden dni, so pričele japonske
čete v provinci Honan z ofenzivno protizapadu
vdolž lunghajskih železnic. V Cunginku so
uradno objavili, da so Japonci dosegli Lingpao,
ki leži 44 km vzhodno od Tungkvana.

nerazumevanje. Gospa Rooseveltova je bila
tako ogorčena, da si je dovolila na svojem se-
stanku z novinarji dve robati nevljudnosti.
Označila je Churchill za starega možakarja,
ki ne izpreminja svojih naziranj, nato pa je do-
dala grozeče, da je brez pomena, kaj ukrene
ena sama vlada, dokler niso ostali združeni
narodi, »to so Zedinjene države, nato to pri-
stali. Tudi njen soprog ni bil zelo prijeten in
ko so ga vprašali o Edenovem načrtu miru, je
dejal z omalovažujočim smehljajem, da imajo
Zedinjene države tudi takšne načrte, vendar
pa smatrajo, da je bolje, če jih ne objavijo
vsemu svetu.

Kriza angleške zunanje politike

Nemški listi so pred dnevi objavili nekaj
zanimivih dopisov svojih poročevalcev iz
Stockholma, v katerih se dotikajo težke
krize angleške zunanje politike v zadnjem
času. Tako piše tržaška »Deutsche Adria-
Zeitung« med drugim: »Nerešeni problem,
kako naj izgleda angleška zunanja politi-
tika, zelo razvema duhove v Angliji. Kri-
tika priblija »čedalje bolj neodločno in re-
akcionarno zadržanje« angleške vlade gle-
de nekaterih krogov v tej vladi in njihov-
ega stališča v nekaterih »perečih evrop-
skih vprašanjih«. Za temi besedami pa se
skriva kakor najbolj nasprotujoči si no-
tranje politični poskusi, da bi se iz zagate,
v katero je zašla angleška zunanja politika
sprico sovjetskih zahtev v Evropi in sta-
liščem Washingtona, našel izhod. Prav za-
radi te stiske se razvijajo tudi kriza okrog
Edena, povratek sira Samuela Hoara v
London in vprašanje njegove zopetne
vključitve v vojni kabinet, odnosno pri-
zadevanja nekaterih konservativnih kro-
gov, da bi sprožili vrnitev angleške zuna-
nanje politike, ki naj bi spet postala bolj
samostojna, na stara pota. V tem smislu
je govoril tudi Smuts po domionski kon-
ferenci v Birminghamu. Angleška levica
vidi v teh težnjah nevarnost za odnose
med Londonom in Washingtonom.«

List navaja nato nekaj tipičnih prime-
rov te angleške zunanje politične krize, ki
se kaže med drugim v značilnem nasprotju
med angleško uradno zunanjo politiko in
angleškimi vojaškimi interesi v poljskem,
»jugoslovanskem«, italijanskem in franco-
skem vprašanju. Najbolj značilno pa je
po mnenju lista »nasprotje v angleškem
zadržanju nasproti trenjem med Titovo in
jugoslovansko begunsko vlado. Medtem ko
Anglija upa, da se bo vojaško lahko okri-
stila s Titovim partizanskim delovanjem,
se je doslej angleška vlada skrbno izognila
vsemu, kar bi pomenilo politično oprede-
litev, na primer v obliki uradnega zuna-
njepolitičnega priznanja Tita. Zadevni
Churchillovi poskusi, da bi mimo vlade
izpolnil zagotovila, ki jih je bil dal stalnu
v Teheranu, so v angleški vladi naleteli
na odpor. Jasen izraz so ta nasprotja našla
v neki nedavni Edenovi izjavi v spodnji
zbornici. Eden je pribil, da Titovi vojaški
delegaciji pod vodstvom nekega komuni-
stičnega polkovnika, ki se je nekaj dni
mudi v Londonu, ni bil dovoljen nikak stik
z angleško vlado, da ni nadalje doslej no-
ben član angleške vlade sprejel katerega-
koli teh odposlancev in da je obisk te
partizanske delegacije v Londonu »brez
karkršnega koli političnega značaja«.

Zelo značilno obtožuje angleški komu-
nistični list »Daily Worker« vlado »reak-
cionarnih prizadevalcev«. List trdi, da je
bila zaradi posega zunanje ministrstva
preprečena nameravana izjava vodje te
partizanske delegacije v angleškem radu.
List »News Chronicle« je mnenja, da je
vzrok te dvojne igre Londona v prišku
vodstva konservativne stranke na Chur-
chilla in Edena tako v jugoslovanskem,
kakor tudi v poljskem vprašanju, in sicer
v tem smislu, da bi se nasproti moskov-
skim zahtevam postavila »obrambna črta«. Po
mnenju tega lista, ki ima dobre zveze
s sovjetskim veleposlanstvom, zasleduje
Churchill ta razvoj vznemirjeno, ne more
pa ničesar proti najvišji hierarhiji stranke,
ki razen tega grozi z odpoklicem Edena in
njegovo nadomestitvijo s Samuelom
Hoarom.«

Navedli smo nekaj informacij nemških
listov iz Stockholma, ki so bile objavljene,
preden sta Churchill in Eden pred nekaj
dnevi ponovno spregovorila. Tudi ta naj-
novejši govorniški nastop obeh angleških
državnikov je jasno pokazal, da se je
London znašel v veliki stiski zaradi na-
raščajočih sovjetskih zahtev v Evropi.
Vlada si je skušala pomagati iz zagate s
tem, da je Churchill govoril o Sovjetski
zvezi eno, Eden pa drugo, kakor se je to
že večkrat doslej zgodilo. Oba govora sta
samo potrdila zgornje nemške informacije,
ki so prve izšle v nemških listih že 23. t.
m., torej pred Churchillovim in Edenovim
govorom. Iz tega sledi, da se je angleška
zunanja politika prav zaradi Evrope in
tistih evropskih držav, zaradi katerih je
Anglija po lastnem zagotavljanju vstopila
v vojno, znašla na usodnem razpotju, na
katerem stoji brez odločnosti in si le za
silo pomaga iz zagate z dvojno igro. To
dvojno igro pa so evropski narodi, ki so
bili žrtve angleške slepote od leta 1939,
dodaj, dobroba spoznali. Kakor od Moskve,
se odvrčajo tudi od nje in iščejo jamstva
za svoje življenje in svoj neodvisni razvoj
le še v skupnosti evropskih narodov.

Viktorija Emanuela so odselili

Stockholm, 3. jun. Po nekem poročilu, ki je
izšlo v londonskem dnevniku »Times«, so An-
gioameričani zabranili italijanski kraljeviski ro-
dini pravico uporabljati svoj grad v Neaplju.
Ta grad je bil zgrajen v 16. stoletju in je bil
prej rezidenca italijanskega prestolonaslednika.
Sedaj so v njem uredili bare, igralne sobe in
sportne dvorane. 10.000 ljudi je nastanjenih v
njem.

Stavke v angleških in avstralskih premogovnikih

Stockholm, 3. jun. Reuter javlja iz Syd-
neya, da od četrta dalje stavkajo rudarji
v petih avstralskih premogovnikih, ker so
jim nameravali s ponedeljkom zmanjšati
obrok surovega masla. Stavka se bo ver-
jetno razširila še na ostale premogovnike.
Zeneva, 3. jun. Po vesti »Daily Expres-
s« je prišlo tudi v času od 26. aprila do
23. maja do cele vrste stavk v angleških
premogovnih revirjih. Po objavi združenja
premogovnih lastnikov v Lancashiru so za-
radi tega samo v tem kraju v štirih tednih
pridobilo 24.000 ton premoga manj, kakor
je bilo predvideno.

Papeževe izjave kardinalskemu kolegiju

Rim, 3. jun. Papež Pij XII. je večeraj spre-
jel kardinalski kolegij, ki mu je s svojim
dekanom kardinalom Granatino Pignatelli
di Belmontejem na čelu izrazil svoje čes-
titiše ob priliki rojstnega dne. V svojem
odgovoru se je papež spomnil težav, ki jih
povzroča današnja vojna, ter je poudaril,
da zavzema moderno bojevanje postopno
vedno grozovitejšo obliko, o katerih je svet
še pred kratkim mislil, da so sploh nemo-
goče. Vse, kar je bilo še pred nekaj leti
ali meseci splošno obvezno, teptajo danes
v nasprotju z vsemi zapovedmi krščanstva.
V tej zvezi je omenil papež predvsem po-
novne angloameriške letalske napade na
mesto Rim ter je poudaril, da si sednji ni-
kakor niso veljali le okolici večnega mesta.
Poudaril je, da bo vsakdo, ki bo dvignil
roko proti večnemu mestu, tako pred ljud-
mi kakor pred sodnim stolom božje pravi-
čnosti kot morilec lastnih staršev.

Papež je hudo opozoril na hude preizkuš-
nje, ki jih je moralo mesto Rim prestopiti v
prejšnjih zgodovinskih dobah. Spomnil se
je naporov prejšnjih papežev, ki so se tru-
dili, da bi omilihi takrat nastale stiske. To-
da nobeno obleganje, ropanje ali kužna bo-
lezen prejšnjih časov se ne morejo primer-
jati s sedanjimi stiskami rimskih prebi-
valcev. Tudi število beguncev, ki so v pre-
jšnjih dobah iskali v večnem mestu zavetja,
je bilo naravnost malenkotno napram šte-
vilu onih, ki so se danes zatekli v Rim
kljub temu, da se zavedajo, v kakšni ne-
varnosti je tudi mesto samo.

V nadaljnjem poteku svojega govora je
papež opozoril na dolžnosti svojega pokli-
ca, ki se razodevajo v Odrešenikovih bese-

dah: »Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce!«
Pij XII. je dejal, da se pri izvrševanju svo-
jega božjega naloge ne pusti ovirati od no-
bene človeške sile. Omenil je prevratna
stremjenja sedanosti ter je poudaril nuj-
nost, da ostanje vsa v skladu z določili
krščanskega življenja. Rimsko-katoliška
cerkev v tem ne pozna nikakih kompromi-
sov. Ako ne bodo pri vojskovanju ter pri
pripravih za bodoči mir bolje uresničili
krščanskih nauk, tedaj so tega krivi
spori v krščanskem svetu in verski pokreti,
ki so se ločili od katoliške cerkve.

V zvezi s tem se je papež izrazil pred-
vsem proti racionalizmu in naturalizmu
zadnjih dveh stoletij, ki sta razvrednotila
in zastupila krščanstvo pri mnogih, ki se
še danes nazivajo »kristjane«. Pij XII. je
zanikal nauk učiteljev nekaterih krščan-
skih sekt, ki trdijo, da papež ni Kristusov
nastanek na zemlji.

Nato se je bavil s problemom bodočega
miru. Dejal je, da se o tem na žalost samo
mного in nesmiselno govori. Gospodarske
in socialne razmere, ki bi nastale iz nekr-
ščanskih mirovnihi načrtov, bodo ogrozile
svet v njegovi bodočnosti. Na svetu morajo
imeti vsi narodi možnost, da svobodno raz-
vijejo svoje narodne sile. Papež je izrazil
upanje, da bo svetu prihranjen nadalje-
vanje vojne z nadaljnjo zaostrojitvijo voj-
nih metod ter je zaključil svoj nagovor z
željo, da bi svet z božjo pomočjo kmalu
zopet zagledal zarjo miru.

Papež se je zahvalil kardinalu za nji-
hovo sodelovanje pri delu za mir ter za
njihovo čestitke. Ob koncu jim je podelil
apostolski blagoslov.

Kalinin zahteva prvenstvo Sovjetske zveze na svetu

Berlin, 3. jun. Današnji »Völkischer Beo-
bachter« komentira na naslovni strani go-
vor predsednika Sovjetske zveze Kalinina,
ki ga je imel nedavno pred komсомolskimi
funkcionarji rdeče armade in v katerem
je označil za cilj boljševiške stranke, boljš-
eviške armade in boljševiškega upravnega
aparata izvojevanje neomejenega prven-
stva Sovjetske zveze na vsem svetu. List
pravi, da si naj oni krogi v demokratskih
državah, ki še danes verjamejo, da imajo
njihovi domači komunisti težnje, ki so v
skladu z interesi njihovega naroda, pogle-
dajo te obvezne izjave predsednika So-
vjetske zveze. Čeprav še ni dolgo tega, kar
je bila razpuščena Komintern, se v Krem-
lju verjetno smejejo že samo ob spominu
na to, kako so morali nasuti svetu peska
v oči, da so lahko prikrili internacionalni
cilj boljševiške svetovne revolucije. Razvoj
vojnih dogodkov je tako politično kot vo-
jaško porinil zaveznike Sovjetske zveze na
drugo in tretje mesto, pri čemer se Angliji
in Zedinjenim državam ni treba boriti za
vrstni red, ker igra Velika Britanija v kon-
certu narodov že itak najmanjšo violino.

»Völkischer Beobachter« dobesedno na-
daljuje: »Boljševizem ni z ničemer omejit
svojih razširjevalnih teženj. Ne mine dan,
da ne bi objavil kakih svojih ekspanzivnih
teženj. Svoja zapadna obrobna ozemlja
smatra brez nadaljnega za svojo last, ne
da bi vprašal tamkajšnjih prebivalcev in
še manj seveda zaveznikov za privolitev.
Baltске dežele, Poljsko, Rumunijo, Madžar-
sko in Slovaško smatrajo v Kremlju za
plen, ki se ga bodo na vsak način pola-
stili.« List opozarja, da ima Sovjetska zve-
za tudi na vzhodnem robu Sredozemskega
morja ekspanzivne cilje, čeprav kaže to le
z diplomatskimi potezami ter s »prevredno
doziranim sklicevanjem na svojo vojaško
moč«. Da, celo na morju se čuti vsak čas
upravičena, da se vmešava v razna vpra-
šanja, ne da bi se ji mogla Anglija upirati
ali pa da bi to storile Zedinjene države.

»Völkischer Beobachter« zaključuje:
»Kakšno obliko bi imelo sovjetsko svetovno
gospodstvo, ki ga je Kalinin tako javno
proglasil, se kaže v onih nesrečnih deželah,
ki so pri vojaškem razvoju vojne prišle
zopet pod boljševiško oblast. Sovjetska zve-
za, ki je že tako zverinsko divjala, še pre-
den je dosegla bistvene dele svoje neme-
ravane razširitve, se pač nikakor ne bo
omejevala, ako bo s svojo imperialistično
ekspanzijo dosegla prvenstvo, ki ga je Ka-
linin označil za nalogo boljševiške organi-
zacije.«

Naročite se na romane „Dobre knjige“

Švicarski list o razpoloženju v Nemčiji

Bern, 3. jun. V nekem uvodnem članku,
ki obravnava vojni položaj, piše tednik
»Die Weltwoche«: »Nič ni bolj napačno ka-
kor misliti, da bi Nemci kapitulirali. Nemci
ne mislijo na umik, oni vedo dobro, da
jih lahko za vse prestande le zmaga odsko-
duje. Odločitev, tako je dejal dr. Goeb-
bels, ne zadene le naše narodne suvere-
nosti, temveč tudi naše življenje in našo
narodno bodočnost. To je temeljna resni-
ca. Dejstvo pa je, da tudi večina nemške-
ga naroda misli tako, kakor on.«

Od nas je odvisno!

Če se resno pogledimo v vprašanje, čemu so bile prav na področju bivše Jugoslavije in se posebej na slovenskem ozemlju, potrebne vse grozote boljševiških revolucionarnih poizkusov pod krinko »osvoboditve«, moramo vselej znova priti do prepričanja, da je bil vzrok v prav posebnih namenih kominterne. Če se pa pogledimo še v vprašanje, kakšni so bili ti posebni nameni, se nam po vsej zbirki, na očitnih znakih zgrajeni logiki razodevajo, da je hotel Kremenj postaviti evropski jugovzhod, ostalo Evropo, svoje »zaveznike« in ves svet samo pred izvršeno dejstvo. To izvršeno dejstvo naj bi bila boljševizacija tega področja še pred koncem sedanje vojne.

Iz teh vprašanj in odgovorov nastaja zato nadaljnje vprašanje: Zakaj je hotel Kremenj postaviti svet glede tega ozemlja pred dovršeno dejstvo boljševiške revolucije? Nihče, kdor je gotov svoje stvari, ne bo tvegal takega nevarnega in tudi dvomljivega poskusa. Kdor se po svoji moči ali po veljavnih dogovorih zaveda, da mu nekaj pripada in mu bo tudi pripadlo, ne bo divjal na slepo, in pri tem še brez trdnega zagotovila končnega uspeha. To pa nam pove, da se boljševiški vladodržci niso niti en sam trenutek zavedali, da bi jim po njih moči ali po veljavnosti zadevnih pogodb »zavezniki« pripadla ta področja. Nasprotno, prav poizkus izvršenega dejstva dokazuje, da so se zavedali nasprotnega: da Balkana nikoli ne bodo dobili drugače kakor samo v primeru, če bo že prej boljševiziran. Zato je bilo treba tu zaneti revolucijo in jo dovršiti za vsako ceno.

V vseh treh dosedanjih letih soudeležbe v tej vojni boljševiška vlada tudi dejansko ni nikoli stavila nobenih direktnih ali celo uradnih zahtev po evropskem jugovzhodu, niti v sami domači propagandi, niti v pogajanjih z Anglijo in Američani. Direktna in uradna zahteva so bile izrečene vedno samo glede baltskih držav in vzhodne Poljske. To pa spet dokazuje, da si SSSR niti upala ni v kakršni že koli obliki izreči katero koli zahtevo po direktni razširitvi svoje oblasti po vojni na evropski jugovzhod, ali celo na področje bivše Jugoslavije, zavedajoč se, da bi s tem natečala na najednočnejši odpor pri vseh prizadejanih narodih. Ker pa je njen cilj res tudi poseg po tem evropskem ozemlju, je bila prisiljena skriti svoja prizadevanja pod naslov »osvobodilnega gibanja« samih jugovzhodnih evropskih narodov in pripravljanja izvršenega dejstva.

To mora dokazati tudi največjemu navtiku, da vse komunistično delo na evropskem jugovzhodu, na področju bivše Jugoslavije, in se posebej na ozemlju Slovencev, ni nikoli imelo in nima najmanjšega opravka z »narodno osvoboditvijo«. Vse akcije komunističnih gibanj na tem ozemlju — in z njimi OF na Slovenskem — so imele in imajo izključno le ta namen, da bi uresni-

čile po zahrbtni in nepošteni poti imperialistične cilje neosvoboditve boljševiške diktature. Zato torej, da bi se uresničil židovsko-boljševiški revolucionarni in imperialistični cilj, je morala zakrnaveti in zagoreti domovina jugovzhodnih evropskih narodov, posebno še naša slovenska, ležeča na tisti celinski točki, na kateri se Jadransko morje najbolj zajača v Evropo. Ne za slovensko svobodo, ne za slovensko bodočnost, ne za slovensko srečo, za boljševiški svetovni imperializem smo bili tudi Slovenci vrženi v grozote teh zadnjih treh let.

Vse to so neovrgljiva dejstva, ki jih potrjujejo vse okoliščine do zadnje. Iz vsega tega pa izhaja še neki nauk, mnogo važnejši od vseh dosedanjih, nauk namreč, da je vprašanje boljševizacije ali neboljševizacije narodov jugovzhodne Evrope in z njimi Slovencev, predvsem v naši lastni odločitvi. S tem, da hoče postaviti svet glede tega področja pred izvršeno dejstvo z boljševiško revolucijo, je SSSR nehoti priznal, da nas njena revolucija ne bo mogla v prav nobenem primeru pozeiti, če ji mi sami ne bomo zlezi v žrelo. Le če mi sami dovolimo, da bodo njeni agenti Tito, Kidrič itd. zagospodarili nad našim ozemljem in nad našo udušeno narodno voljo, in da nam nemška armada ne bi pomagala v boju proti tej komunistični pošasti, se lahko zgodi, da postanemo plen brezdomnega boljševiškega imperializma.

Ta nauk je usodne važnosti za nas Slovence in za vso bodočnost našega naroda in naše domovine, kajti zadnja njegova posledica je dejstvo, da je naša končna usoda odvisna predvsem od nas samih. Če boljševiško revolucijo, ki jo vodi pri nas kominternina pod firmo »osvoboditve« potom OF, zatremo in iztrebimo, preprečimo na ta način komunistični namen postaviti nas, Evropo, »zaveznike« in svet pred izvršeno dejstvo, brez takega izvršenega dejstva pa kominternina nikoli ne bo mogla zavladati nad nami.

Čim nam je to znano, odpade sam po sebi vsak fatalistični pesimizem, katerega nam se še vedno vda del naše javnosti, ki je sicer tudi protikomunističen, ki pa si ne upa aktivno poseči v boj proti komunistični zmotni misli, da o svoji bodočnosti usodi ne moremo odločiti sami, ampak jo bo odločil le splošni svetovni položaj. V tej osvetljavi se nam pokaže ta fatalistični pesimizem celo kot nehoten in neprostovoljen zaveznik Tita in Kidriča. Zato je naša dolžnost, boriti se proti njemu z vsemi sredstvi in dosežki v protikomunističnem boju aktivizacijo vseh narodov in sil do zadnje.

Čim bodo uničene komunistične tolpe po naših gozdovih, čim bodo dvignjeni iz svojih podtalnih gnezd terenci po naših vaseh, trgih in mestih, je kominternina svojo igro dokončno izgubila, ker je izgubila zadnjo možnost dovršenega dejstva boljševiške revolucije pri nas.

P. K.

Novi tolovajski porazi

V Trzinu pri Mekronu padlo 150 komunistov — Kratko zmagoslavje tolovajev — Na Slivnici pri Cerknici poginili komunisti v beg

Iz Trzinu pri Mekronu poročajo: Vse od Velike noči, ko so domobranci zasedli tukajšnje postojanko, do zadnjih dni ni bilo nikakih resnejših spopadov z razbojniki. Ljudstvo se je že navadilo mirnega življenja in skoraj pozabilo na tolovaje. Vsako nedeljo so prihajali ljudje od blizu in daleč na predavanja, ki so jih prirejali domobranci. Vse to seveda ni šlo v račun tolovajskemu vodstvu, ki je uvidelo, da se ljudstvo vedno bolj odvraca od komunizma in da se tudi med terenci semini širi nejevolja proti komunistom.

Toda po napadu tolovajev na Trebnje in Mirno peč so se njihove »brigade« vedno bolj približevale Trzinu. Bilo je očitno, da pripravljajo večji napad na to domobranksko postojanko in pri podjetju so se zanašali predvsem na topništvo izdajalskih badoljevcev. Za napad na Trzinu so komunisti zbrali vse svoje sile ter so jih ojačili tudi z večjim številom prisilnih mobilizirancev ter raznih ubežnikov.

Postojanke v Trzinu je držala mešana posadka domobrancev in Nemcev z dvema oklopnikoma. Tik pred napadom je domobrankska izvidnica pregledala okolico, kjer pa je našla le dva komunistična, ki sta bila v spregodu ustreljena, ker se nista hotela predati. Tik pred napadom so prodrli tolovaji do domobrankske utrdbe, ki je bila tako dobro zaoklepjana, da je niso opazili niti iz neposredne bližine. Trije komunisti so pri tem svojo nepredvidnost plačali z življenjem. Tudi na drugem koncu so domobranci ubili štiri komuniste, ki so se le preveč približali obrambni črti. Granate so zadevale cerkev, ki je razrušena. Z največjim uspehom so je borili domobranci, ki je stal ob poboju hriba, od koder so tolovaji silili v domobranksko postojanko. Šele ko so fantje potrosili vso municijo, se je vod moral umakniti proti nemški meji. Branitelji Trzinu so v prvih bojih imeli neznatne izgube, medtem ko je tolovajske vrste močno redile minomet, ki je neprestano sipal vnanje svoje izstrelke. Zaradi prevelikega pritiska napadalcev so morali domobranci napraviti izpad in se pomakniti na višje ležeče položaje ob Šentjurškem hribu. Od tam so napadali tolovaje, ki so bili medtem že vdrli v Trzinu. Značilno pa je, da se tolovaji niso mogli vzdržati ropanja po vasi, dajali jim je pri tem grozila smrt. In res so padli drug za drugim.

Vtem pa se je že bližala pomoč iz Novega mesta, ki je spetom našla na dve »brigade«, ki sta imeli nalogo, da zadržita pomožne čete. Toda po ostrih bojih je bila tolovajska zaseda razglašena. Ko so komunisti v Trzinu začutili, da jim hrbet ni več varen, so hoteli na vsak način izsiliti odločitev ter so z vso močjo pritiskali na domobrankske položaje. Bili pa so vedno znova odbiti s krvavimi glavami. Napad se je vršil čez dan in so komunisti drveli v neizbežno smrt, kajti štiri lahki minometi so neprestano obsipavali njihove položaje s svojimi smrtonosnimi izstrelki.

Okoli 10. ure dopoldne je komunistično vodstvo poslalo v napad vse razpoložljive sile. Pijani zmagoslavja so komunisti pridrveli v Trzinu ter v svoji strasti niso opazili, da je v vasi ostal še en nemški oklopnik. Večja skupina tolovajev z zastavo se je približala oklopniku ter zašla v curke silovitega ognja iz oklopnika. Ta se je po opravljenem delu pričel umakati. Med potjo je povsod srečeval tolovajske množice, ki so brezglavo drvele v smrt, ter jih je pokosil veliko število. Po zasedbi Trzinu

so komunisti takoj začeli župnišče in Nalovo hišo.

Vtem pa je bil pomožni odred že razpršil tolovajsko zasedo ter prodrl do Trzinu, pa tudi od Litije je že prihajala pomoč. Le eno uro so bili komunisti v vasi, nakar so jih osvoboditelji zpet pregnali. Četa domobrancev, ki je tvorila pred bojem posadko v Trzinu, se je 31. maja zopet vrnila na svojo postojanko. Pomožne čete še vedno delujejo v okolici. Kolikor so je dalo ugotoviti, je samo do domobrankskega izpada padlo 150 komunistov, in ako bi fantom ne bilo pošlo strelivo, bi bili postojanko nedvomno obdržali.

Tudi iz Slivnice pri Cerknici poročajo o hudih spopadih domobrancev s komunisti, ki so se takisto končali z dobrim uspehom za domobrance. Dne 31. maja je krenila večja skupina domobrancev iz Logatca, da preišče okolico Begunj in Cerknice. Na razbojnike je četa našla le dva komunistična, ki sta bila v spregodu ustreljena, ker se nista hotela predati. Tik pred napadom so prodrli tolovaji do domobrankske utrdbe, ki je bila tako dobro zaoklepjana, da je niso opazili niti iz neposredne bližine. Trije komunisti so pri tem svojo nepredvidnost plačali z življenjem. Tudi na drugem koncu so domobranci ubili štiri komuniste, ki so se le preveč približali obrambni črti. Granate so zadevale cerkev, ki je razrušena. Z največjim uspehom so je borili domobranci, ki je stal ob poboju hriba, od koder so tolovaji silili v domobranksko postojanko. Šele ko so fantje potrosili vso municijo, se je vod moral umakniti proti nemški meji. Branitelji Trzinu so v prvih bojih imeli neznatne izgube, medtem ko je tolovajske vrste močno redile minomet, ki je neprestano sipal vnanje svoje izstrelke. Zaradi prevelikega pritiska napadalcev so morali domobranci napraviti izpad in se pomakniti na višje ležeče položaje ob Šentjurškem hribu. Od tam so napadali tolovaje, ki so bili medtem že vdrli v Trzinu. Značilno pa je, da se tolovaji niso mogli vzdržati ropanja po vasi, dajali jim je pri tem grozila smrt. In res so padli drug za drugim.

V temu borb je prišlo do več zanimivih dogodkov. Tako so se štiri tolovajski kurirji na kolesih odpeljali po pomoč v Begunje. Tam pa so padli v zasedo tolovajev, ki je bil trije ubiti, pri čemer je prišla domobranci v roke tudi njihova pošta. Sredi borbe je skozi gromovje prišel k domobranskemu poveljniku razbojniški kurir. Strumno je pozdravil in ves zasoplen povedal, da potrebuje njihova četa takojšnjega ojačenja, ker so jo »beli« že skoraj obkolili. Ko mu je komendant prizanesljivo razodel, da je padel v roke belim, je mož prostodušno izjavil: »Bom pa kar pri vas ostal.« Razen tega so domobranci v teku borbe ujeli dva tolovaja, ki sta povedala, da so imeli komunisti precejšnje izgube.

Ko je udarna četa preganjala tolovaje iz Slivnice, se je vrnila na Rakov. Imela je pet lahko ranjenih, med njimi je bil stotnik Rihar.

Zunanji minister narodne Kitajske v Tokiu

Nanking, 31. maja. Zunanji ministere kitajske narodne vlade Humpinji je dosel v ponedeljek v Tokio na uradni obisk.

Huda eksplozija v vzhodni Angliji

Amsterdam, 3. jun. Karol javi angleška poročevalska služba iz Ipswicha, je zletel večeraj zjutraj v zgodnjih urah v vzhodni Angliji nek municijski vlak v znak. Vlak se je vžgal in plameni so zajeli tudi neko posodo s plinom. Železnica postaja je bila zelo poškodovana. Eksplozija je povzročila ogromno škodo. Detonacija je bilo slišati nad 30 km daleč.

Poravnaj čim prej začetno poročanje!

Prijava biciklov za 1. 1944

Sprico odredbe prezidenta pokrajinske uprave z dne 2. junija 1944 opozarja uprava policije vse lastnike biciklov, da prijavijo svoje bicikle za uporabo v tekočem letu po spodaj naznačenem redu.

Pri registraciji se plačajo naslednje pristojbine:

1. za prijavo, ki jo izpolni lastnik sam, 1 lito, takso v drž. kolektu za 2 liri naj nalepi na prijavo;
2. takso v gotovini 5 lir;
3. za nove prometne knjižice, če so stare že izrabljene, ali za nova kolesa 5 lir.

Prijave se oddajajo po vrstnem redu evidenčnih abec koles po 300 vsak delovni dan, kakor je označeno na oglasni deski v Beethovnovi ul. 7.

Enaki predpisi veljajo tudi za tricikle, v kolikor še niso bili za tekoče leto prijavljeni.

Uprava policije.

Opozorilo!

Prefekt tržaške pokrajine je z naredbo z dne 15. t. m. odredil da si morajo osebe, ki prihajajo v Trst iz drugih občin tržaške pokrajine, kakor tudi oni, ki prihajajo iz katere koli druge pokrajine »Jadranskega primorja«, torej tudi iz Ljubljanske pokrajine, pa namestitev ostati v Trstu nad 7 dni, izposlovati predhodno posebno dovoljenje tržaške prefektore.

Otvoritev nove pošte

Pošta Preseerje bo opravljala od 5. junija t. l. dalje celokupno pošto službo.

Kundmachungen der Ernährungsanstalt

Abgabe von Eiern

Verbraucher bekommen von heute bis zum 15. d. M. in sämtlichen Milchläden einschliesslich jenen, die keine Milch verteilen, je 2 Eier, auf den Abschnitt »Jun — 76« der vom SVA in Laibach ausgegebenen Junggrundlebensmittelkarten. Preis: 4.— Lire für ein Stück.

Anweisung vom Wein

Gastwirtschaften und Weinschänke, die keine Weinverträge haben und für Monat Mai die Anweisung nicht begeben haben, bekommen diese am Montag den 5. d. M. und zwar Betriebe mit dem Anfangsbuchstaben A, B und C.

Ankaufsbewilligungen erteilt »Prevoda«, Novi trg 4-III Zimmer 18.

Beheber der Ankaufsbewilligung haben das Register für den Ausschank von Alkoholgetränken des betreffenden Betriebes vorzuliegen.

Obvestila »Prevoda«

Delitev jaja

Potrošniki dobijo od danes do 15. t. m. v vseh mlečnicah, tudi v tistih, ki ne razdeljujejo mleka, po 2 jajci na odrezek »Jun — 76« junijskih živilskih nakaznic, izdanih od Mesnega preskrbovalnega urada v Ljubljani. Cena: 4 Lire za kos.

Nakazilo vina

Gostinski obrati in vinske točilnice v Ljubljani, ki so popolnoma brez vina in za mesec maj niso dvignili nakupnice za nabavo vina, prejmejo nakupnice v ponedeljek, dne 5. t. m. za obrate z začetno črko A, B in C.

Nakupnice izdaja »Prevoda«, Novi trg 4-III, soba št. 18.

Prevzemnik nakupnice mora predložiti register za točenje alkoholnih pijač dotičnega obrata.

Najvišje cene na živilskem trgu

Z odlokom VIII-2 št. 167-8 je Šef pokrajinske uprave v Ljubljani dne 3. VI. t. l. določil za tržno blago v Ljubljani najvišje cene, ki veljajo od ponedeljka 5. junija 1944. Zjutraj dalje do oblake novega cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Kislo zelje 4.50 L; kislj repa 4.20 L; repa 1.60 L; krmlina pesa 1 L; bela in rdeča redkica, šopek po 12 dkg 1 L; kilogram 8 L; radič 8 L; osnažena berivka 6 L; glavna solata 10 L; špinaca 8 L; kolerabice 10 L; šopek zelenjave za juho 0.50 L; peteršilj 6 L; por 5 L; osnaženi hren 4 L; rabarbara 4 L; beluš 24 L; čebula 6 L; čebulček 12 L; salata 8 L; česen 8 L.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo pa, da vse te najvišje dopustne cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker za blago, uvoženo iz drugih pokrajin, veljajo cene, ki jih za vsako posliko posebej odobri Šef pokrajinske uprave.

Posebno pa opozorjamo prodajalce in prodajalce da mora biti po teh cenah napredaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa povrtnina mora biti osnažena in oprana, vendar pa ne več mokra ali namočena, pač pa sveža. Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene na vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na vdomikovem in Pogačarjevem trgu, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih po vsej mestni občini Ljubljani.

Blago, ki so bile cene zanj objavljene v prejšnjih maksimalnih cenikih in jih sedaj ni v ceniku, se mora prodajati po prejšnjih cenah kakor ob isti letni dobi lanskega leta, če ni bila za tisto blago s posebno odločbo Šefa pokrajinske uprave — odsek za določanje cen — odobrena drugačna cena.

Dopolnimo, da imajo prodajalci na drobno polnjeni na blago postaviti listič z enotno ceno in kakovostjo blaga.

Ta cenik mora biti obešen na vidnem mestu tako v trgovinah na debelo kakor tudi v prodajalnah na drobno. Cenik se daje v mestnem tržnem uradu po 50 centesimov.

Za pridelite, ki jih ta cenik ne navaja, veljajo zadnje cene iz prejšnjih cenikov.

Kršitelji predpisov tega cenika bodo kaznovani po naredbah z dne 26. januarja 1942. št. 8 in z dne 25. novembra 1942. št. 215 ter po naredbi z dne 12. marca 1941. M. s. št. 358.

Gospodarstvo

— Iz trgovinskega in zadržnega registra. Pri Privilegirani agrarni banki d. d., podružnici v Ljubljani, je bil izbrisan upravnik podružnice dr. Vekoslav Povh, vpisan pa vršilec dolžnosti upravnik inž. ekon. Ivan Burja. — Pri zadrugi »Sadjar in vrtnar«, nabavni in prodajni zadrugi v Ljubljani, je bil izbrisan član upravnega odbora Vilko Čuč, vpisan pa Jakob Gabrovšek, posestnik in upokojenec v Ljubljani. — Pri Hranilnem in posojilnem konzorciju, kreditni zadrugi državnih službenec v Ljubljani, je bil izbrisan član upravnega odbora inž. arh. Dragotin Fatur, vpisan pa Rudolf Mislaj, magistratni uradnik v Ljubljani. — Pri Nabavljalni in proizvajalni zadrugi brivskih in frizerskih mojstrov v Ljubljani je bil izbrisan član upravnega odbora Viktor Rep, vpisan pa Franc Podraž, brivski in frizerski mojster v Ljubljani. — Pri Skupni nabavni in prodajni zadrugi v Ljubljani je bila vpisana sprememba besedila zadruge v: Trgovska kolonijalno-importna zadruga v Ljubljani zadruga z o. j.

— Gospodarske vesti iz Hrvice. Hrvatska državna banka je 30. maja privrkat dala v promet nove bankovce po 5000 kun. — Lani v jeseni se je pričela na Hrvatskem akcija za zbiranje starega papirja. Akcija je dobro uspevala, zlasti zaradi tega, ker je vsakdo, ki je oddal določeno količino starega papirja, prejel nakaznico za določene količine cigaret. Sedaj poročajo o končnih rezultatih zbiralne akcije. Skupaj so zbrali 50 in pol vagona starega papirja. Od te količine je bilo 35 vagonov poslanih v Nemčijo za predelavo v korist hrvatskega državnega monopola, 15 in pol vagona pa je prešla v predelavo zajednica za papir v Zagrebu. V zvezi s to akcijo je bilo oddanih 2 milijona cigaret. Kakor sedaj poročajo, se bo letos akcija pod enakimi pogoji nadaljevala in računajo, da bo mogoče do konca zbrati 200 vagonov starega papirja.

— Poglavitnik je s posebno zakonsko odredbo pooblastil ministra za kmetijstvo in prehrano, da lahko za posamezne vrste žita in odkopavin določi obseg uporabljene orne zemlje v razmerju z velikostjo posestev. Minister lahko za vse državno področje ali pa za posamezne župe predpiše lastnikom zemljišč, v kakšnem odstotku morajo uporabiti orno zemljo za posamezne kulture. Prav tako lahko za posamezne kmetije določi minimalno število živine, ki ga je treba vedno držati. S tako ureditvijo bo dosežena boljša kontrola kmetijske proizvodnje in boljša organizacija oddaje presežkov, črni borzi pa bo odvzeta možnost nabave blaga.

— Vatikanska mornarica. Za oskrbo vatikanskega mesta bodo v bodče skrbne posebne ladje pod nevtrarno belo-rumeno zastavo Vatikana. K temu poroča »Tribuna«, da spadata zaenkrat k vatikanski mornarici dve ladji po 10 000 ton, in sicer »Archimedes« in »Monte Orlando«. Koliko ladij bo štela vatikanska mornarica, zaenkrat še ni znano. Vatikanske ladje bodo redno plule do španskih in portugalskih luk, od koder bodo dovažale potrebna živila za vatikansko mesto.

— Proizvodnja enotnih otroških vozičkov v Nemčiji. Nemške tvornice izdelujejo sedaj samo otroške vozičke v enotni izdelavi na podlagi izdanih norm. Nemški državni komisar za cene je določil sedaj tudi maksimalno ceno za tak enotni otroški voziček. Cena znaša pri prodaji končnim kupcem 39 mark.

— 65-letnica električne železnice. Dne 31. maja je poteklo točno 65 let, odkar je stekla prva električna železnica, in sicer na obrtni razstavi leta 1879 v Berlinu. Železnico je zgradil Werner Siemens, ki je

že 13 let prej izumil dinamo-električni princip. S to prvo železnico se je vsakdo lahko vozil po razstavnem prostoru na prosti 300 metrov. Električna lokomotiva je vozila 3 majhne vagonce. Siemens je s to poizkusno železnico pokazal najširši javnosti, kakšne možnosti daje uporaba električnega toka za pogon prometnih sredstev. Pri tem je treba upoštevati, da se je v oni dobi električni tok uporabljal skoro izključno le za razsvetljavo. Eno leto po razstavi je Siemens predložil načrte za gradnjo posebne električne železnice okrog Berlina, ki pa ni bil izvršen, ker se je občina odločila zgraditi prvo električno cestno železnico v Lichterfelde.

— Umetna tekstilna vlakna v borbi z naravnimi vlakni. Se v začetku sedanje vojne so v Angliji in Ameriki s posmehovanjem govorili o umetnih tekstilnih vlaknih, češ da po kakovosti ne morejo zdržati konkurence z naravnimi vlakni in da tudi produkcijski stroški mnogo previsoki. Danes pa so tudi v Ameriki že drugačnega mnenja. Ameriški padalci uporabljajo sedaj padala, ki niso več izdelana iz naravne svile, temveč iz docela sintetično izdelane svile »nylon«, iz katerega so napravljene tudi vse vrvi na padalu. Nekatera teh padal nosijo celo letnico 1942. Ta svila, ki je podobna sintetični svili PC trvdre L. G. Farbenindustrie, sploh ne gorí temveč se v ognju le stopi. V Ameriki sicer nimajo odveč naravne svile, zlasti odkar so v vojni z Japonsko. Za izdelovanje padal iz svile nylon pa je bilo vendar odločilno zgolj dejstvo, da je sintetično izdelana svila nylon nedvomno boljša in odpornjša, kakor naravna. Sploh so pričeli Američani v naglo rastoči meri uporabljati umetna tekstilna vlakna. To pa vzbuja bojazen v deželah, ki izvažajo naravna tekstilna vlakna, zlasti v Avstraliji, deželi volne. Avstralska vlada je izdala obsežne ukrepe »za zaščito domače proizvodnje volne«, ki je eden najvažnejših avstralskih izvoznih predmetov. Blago, ki ni iz čiste volne, se ne sme označevati kot volno. To načelo naj bi osvojile tudi vse druge države. Avstralsci se predvsem boje, da bo imela rastoča uporaba umetnih tekstilnih vlaken za posledico nazadovanje izvoza volne, predvsem v Ameriko, pozneje pa morda tudi v Anglijo, čeprav je Anglija doslej zaradi čirnov do Avstralije le v manjšem obsegu zgradila domačo proizvodnjo umetnih tekstilnih vlaken.

— Vprašanje premostitve Öresunda. Švedski in danski strokovnjaki se že vrsto let bavijo z vprašanjem premostitve ozkega preliva med Švedsko in Dansko, tako zvanega Öresunda. Sedaj poročajo, da so se v Stockholmu pričela o tem vprašanju pogajanja med dansko in švedsko železniško upravo. Danes se že pred leti izdelali načrt, po katerem naj bi se južno od Kodanija zgradil na širšem mestu preliva tunel pod morjem. Izdelali so tudi načrt, ki predvideva na istem mestu, kjer morje ni preveč globoko, gradnjo železniške zveze preko otokov Amager in Saltholm z graditvijo potrebnih mostov do švedske obale jugozapadno od Malmöja. Sedaj so prišli tudi švedski strokovnjaki s svojim načrtom, ki predvideva gradnjo enega samega mostu severno od Kodanija na najokrajnjem mestu Öresunda, to je med švedskim Helsingborgom in danskim Helsingörom. Tudi na tem najokrajnjem mestu bi znala dožna na mostu preko 6 km. Danci so imeli doslej pomisleke proti graditvi mostu na najokrajnjem mestu zaradi težavnejših pogojev gradnje sprico vednih tokov. Stroški za gradnjo mostu bi znašali 100 milijonov švedskih kron in bi morala vsaka obel držav nositi polovico. Kakor poročajo iz Kodanija, se danska železniška uprava ne upira temu načrtu, ki predvideva poleg železniške tudi cestno zvezo.

Spomladanske saditve in setve so končane

Na vrtovih se začenja doba pletev, okopavanja, osipavanja in zalivanja - Krmpir se doslej ni razvijal posebno ugodno

Ljubljana, 2. junija. Vrtarji se ozirajo za dežjem. Prava polna vročina zadnjih dni je močno vplivala na rast rastlin, ker je izdatno izsušila zemljo. Sedaj je večina povrtnine sredi razvoja in je zato še tem bolj potrebna meč. Ob večerih in jutrih je že potrebno izdatno zalivanje, zlasti sadik, ki so bile usajene šele nedavno. Nekateri bi se radi saglili in čakajo, da bo prej dež napojil zemljo in se bodo tako sadike rajši prijele. Izdaten dež bi bil pravi blagoslov.

V splošnem se je letos povrtnina doslej lepo razvijala. Nekateri zgodnji pridelki so že končali svojo koristno dobo in se pripravljajo na cvetenje in proizvajanje semen. To velja predvsem za berivko in zimsko glavno solato. Motovilec je že davno pogol v cvet in je njegovo seme že skoraj gotovo za spravilo. Ponekod so ga že poželi in ga sedaj sadijo na soncu. Počasnejši je semenski radič, ki bo potreboval še precej časa, da bo cvetel in rodil seme. Odevetela je že kolerabica, za njima pa korakata bolj počasi rdeča pesa in por. V kratkem se jim bodo pridružile še druge povrtnine, zlasti solate, ki rabijo le eno leto za pridelovanje semen.

Povrtnina, namenjena za lonce in skledice, se normalno razvija, kolikor je ni vročina zadnjih dni ovirala. Grah je v polnem cvetju in je že obesil prve stroke. Čebula je že visoko poglajala svoja zelena šila in se sedaj hiti debilit pod zemljo. Zori že zimski česen. Fižol je večinoma lepo prignal iz zemlje, ponekod pa ga že napada bolezen. Naglo se razvija rdeča pesa in ne bo dolgo, ko jo bo precej na trgu. Najbolj zgodnje kolerabice so že gotove za potrošnjo. Ponekod so vrtarji že pospravili prve pridelke in posadili nove sadike. Za kolerabico je sedaj veliko povpraševanja, saj nadomešča gospodinjam za silo krompir.

Med časovno zadnje nasade spadajo paradizniki, paprika in por. Paradizniki so se že navadili v novem okolju in počasi začnejo razvijati svoje moči. Kdor jih je posadil zgodaj in jih je prej večkrat pikiral, bo mogoče kmalu pozdraviti prve rumene cvetove, ki so najlepši up za zgodnji sad. Paprika in por so komaj prišli v zemljo in se šele ogledujejo v novi okolici.

Medtem ko se je povrtnina letos doslej zadovoljivo razvijala, povzroča pridelovalcem večje skrbi krompir. S tolikimi upi in skrbmi posajen je že sedaj mnoge razočaral. Dobro se obnaša rožnik, drugo »ljubljansko« seme pa v splošnem mnogo slabše. Ponekod so na vrtovih in njivah, zasajenih s krompirjem, cele jase, ker se ni izcimil. Poleg visokega zelenega grma je daleč naokrog obupna rjava prazlina. Srečnejši pridelovalci, ki jim je krompir

Petdesetletnica — brez praznovanja

Samo še petdeset let, pa poteka pol stoletja, kar je humanistična gimnazija v Mariboru l. 1894. svojim osmošolcem izročila plačelci zrelosti za fakultetni študij na univerzi. Bilo jih je, ali da bo jasneje, bila nas je šeststajstojica (16), ki smo od 1886—94 v tem obrazovalništvu doživljali v nižjih razredih »aprilske« muhavosti, v višjih pa »pomladne viharje« svojega razvoja.

Na prijateljski ljubeznivo povabilo nekdanjega sošolca, sedaj že pokojnega župnika Jurka smo se pred desetimi leti zbrali pod gostoljubno streho njegovega župnišča v Starem trgu pri Slovenem gradu — že ime Davorin Trstenjak, ki je tukaj župnikoval svoje dni, je mikalo človeka — ter razigran h duš obhajal 40 letnico. In takrat smo zares »mladeniči« navdušeni v en glas sklenili, da se naša petdesetletnica (1944) »na veliko« praznuje v Mariboru. Toda v večjem obmuru pač nego bi se živ krst mogel nadejati, se nam »zpolnje« pregovor, da človek obrača, Bog pa obrne. Zato naj na mesto lepega, veselog slavlja, ki smo si ga »čebati«, stopi nekoliko spominov — kako »je bilo«. Saj pač minisše juvat, i spomin je sladak — tudi v sedanji »grozi in trepetu«.

Še v častitljivo starem poslopju mariborske gimnazije na Glavnem trgu, ob Alojziji cerkvi, se nas je v jeseni 1886. leta v dveh vzporednicah prvega razreda nabralo 76 fantičev od vseh vetrov prelepe južnjaške dežele. Slovencev in Nemcev, gosposkih in kmečkih duš c. A dozorelo nas je l. 1894. beri in reci: 16 (šestnajst), torej — ena petina! Švicarski pedagog pa je nedavno zapisal, da bi normalno v 8. razredu moralo biti toliko gimnazijcev kot jih je bilo sprejetih v 1. razred. In možu je treba pritrčiti, če je imel ob besedi »normalno« v mislih to, da bi se naj sprejemali v srednjo šolo samo sposobni, nadarjeni učenici in učenke in pa da bi jih vseh osem let vodili prav tako sposobni profesorji in profesorice. Taki profesorji in profesorice, hočem reči, ki niso le večji »učitelji« predmeta, ampak n. pr. se znajo presoditi, kdo je sposoben za gimnazijski študij in kdo ne, ter se, izvršujoč svoj poklic, hkrati povsem zavajajo svoje velike kulturne odgovornosti.

Prav posebej pa bi morala oba, profesor in profesorica, biti prešnja s trdnostjo, kakor jo je pred nekaj leti v radijskem predavanju oznanjal mlad inozemski učitelj: da sodniji svet ne more več ozdraviti ob dobnih učencih, marveč samo še ob dobrih ljudeh. »Če, tako je dejal, ni je morda bilo dobe, ki bi premogla več nadarjenih učenecv nego naša, bistrih, razboritih prebrisanih glav — a tudi nobena ni toliko duhovnega cvetu porabila za dovrševanje svojega propadanja, za ojačevanje ruševih sil.

Vse to je, kdo bi dvomil, do skrajnih mej bolno poglavje v bitju in žitju srednjih šol. In da že naša »tretja« (1888) ni imela več svoje vzporednice, prihaja vsaj deloma od tod, da je učni jezik takrat še na celoti črtil bil izključno nemški (razen slovensčine za Slovence). Na prvi kongrenci, ki sem jo doživel, sem n. pr. bil grajan iz verouka, ker niti polovce tega, česar sem se naučil na pamet, nisem ne razumel ne znal v redu povedati.

Sodobniki živimo na velikanskem prevalu! Na prevalu iz tako težke sedanjosti v neznamo bodočnost, da že zelo resni ljudje vprašujejo, je li sedanje stanje v zapadnoevropskem kulturnem območju jutranja ali večerna zarja. S tem pa je tudi sila na dan vprašanje, kako je mladi rod, ki pravkar domača, pripravljen, da bi nam prejel ali sloj pomagal s pridom iskati pot iz »gluhe loze«, v katero smo zabodili. Je to tisto pereče vprašanje, ki ga je ruski pisatelj značilno krstil na ime »Očete in sinovite« ter zadeva izredno aktualni problem naraščanja. Saj se živa potreba po njem kaže vsepovsod, kjer starejši ustvarjajo kulturne dobrine ali pa odkrivajo nove vrednote. Vprašanje torej: kako je starejša generacija mlajšo usposobila za aktivno sodelovanje v kulturnem življenju naroda, zlasti v gospodarstvu, politiki, socialnih medsebojnostih, vzrajanju in obnavljanju človeka? Samo da to pripravljajo ni lahek posel, ker organski odnos med starejšo generacijo in mladim pokolenjem nikoli ni v tem, da bi naj mlada generacija le nadaljevala staro: kajti »skultura« vselej in povsod rade edine na ta način, da starejšim stopajo »nasproti« mlajši, drugače »mleče«, čuteči in hoteli ljudje v obliki manj ali bolj očitne antiteze. In šele na ta način, da zoper »teze« starejših stopajo »antiteze« mlajših, se poraja »plodovitost« momenta za resnično, kult. vrtnanje poedinca in kolektivov, to je za raznovrstne — »sintez«. »

Navodila protiletalske zaštite

Lastnik zaprtih prostorov, ki jih z enostavnim orodjem ni možno nasilno odpreti, mora zagotoviti možnost takojšnjega dostopa v slučaju nevarnosti, najbolje tako, da hrani ključ oseba, ki je vedno v bližini.

Dragocenejšje predmete, odvisno oblike in predmeta, ki jih je težko nadomestiti, pa jih stalno ne rabite, ne hranite na enem mestu, temveč jih razdelite pri sorodnikih in znanih; tako vam bo v primeru porušenja vaše stavbe ostalo nekaj opreme ohranjene.

Vse stroške za napravo in ureditev zaklonišča v okviru predpisov nosi hišni lastnik; ker pa gre za varnost vseh stanovalcev in je sploh protiletalsko zaščito treba razumeti kot tovariško obrambo proti skupni nesreči, je samo ob sebi razumljivo, da mora po svojih močeh s prostovoljnimi delom pri urejanju hišne zaštite pomagati vsak stanovalce.

Predložite načrte zaklonišča, če jih še niste, in prijavite popravno načrto, če ste že po vložitvi načrta izpremenili lego zaklonišča ali napravo zaslonnega izhoda. Ti načrti bodo važni pripomoček tehnični službi pri odkopavanju ruševin in reševanju zasutih.

Okenske odprtine v zaklonišču je treba brezopojno zavarovati. Zlasti močno morajo biti zavarovane vertikalne odprtine, kjer je učinek zračnega pritiska najmočnejši. Najuspešnejše je zavarovanje z betonskimi segmenti.

V zaklonišču naj se odstranijo vse šipe na oknih ali vratih ali pa zavarujejo na notranji strani z deskami, odejami in pod.

A po takem ne moremo pač tudi mimo vprašanja, v čem se »cilji in pota« današnje mladine razlikujejo od mladega pokolenja v prejšnjih desetletjih. Simbolično visok mejnik med »včeraj« in »danes« je tukaj postavil Oton Zupančič, ko ob stoletnici Prešernovega rojstva (1900) v »Pesmi mladine« gromko pozove slovensko mladež, da upre pogled — »v nove zarje« ter pojde krepko »naprej«.

Naj se kdo v življenju udeležuje tako ali tako: prav ali napak — vselej je njegovo dejanje in nehanje rezultanta iz dveh komponent: iz tega, kar si prinesel ob rojstvu s seboj, in pa kar si iz te dedične zavestno napravil sam (bodisi »čisto« sam ali pa ob taki in taki meri tujih vplivov: doma, šole, ulice, obrazovalnega društva, delavnice...). A silna razlika med prejšnjo pa sedanjo mladino je v tem, da smo še tam pod konec 19. stol. mladi nadbudniki rasli, rekli bi, podoben svetopisemskim lilijam na polju. Se pravi, nismo še dobivali od rok takih »ogledal«, v katerih bi bolj ali manj nazorno videli, kako iz tega, da si ob svojem rojstvu sam nekakšna obljuba za bodočnost, v resnici postaja v teku let — takšen ali tak-

Raba grba kranjske dežele za Ljubljansko pokrajino

Ko je bil grb vojvodine Kranjske vpeljan za Ljubljansko pokrajino, se je splošno pokazalo veliko neznanje celo najenostavnejših pravil heraldike. Zato je bilo narejenih tako veliko grehov proti tradiciji in tej najčistiljivejši svetlini naše dežele, da smo se osramotili in celo osmešili pred svetom kot nevedneži ali ljudje, ki nimajo čuta za tradicijo, še manj pa spoštovanja do svetin domovine.

Prevladuje popolnoma napačno mnenje o postanku grbov. Slepci pač ne vidijo grbov hrvatskega in srbskega srednjeveškega plemstva, niti grbov srbskih kraljev, knezov in vojvod po nekdanji Srbiji, Bosni, Hercegovini in Dalmaciji. Ne poznajo grbov ruskih plemičev, niti poljske šlahte. Prav vojvodina Kranjska je v srečnem položaju, da sta bila njen grb in deželna zastava v zgodovinskem času večkrat oficilno popisana, nesporno in zakonito določena.

Že Bertold IV. (1188—1204), grof andeški in vojvoda meranski, rabi kot gospod na Kranjskem in v Istri na pečatih enoglavca orla. Njih dedič Babenberg-Friderik Bojevit se leta 1232 imenuje »dominus Carnioliae« ter so njegovi predniki imeli v grbu enoglavca orla.

Na pečatu češkega kralja Otokarja vidimo prvič tudi kranjski grb, enoglavca orla. Habsburžan Rudolf IV. rabi leta 1359 še tak grb brez polumesečnega šahranega prsnega pasu, toda njegova naslednika Albert III. in Leopold III. rabita tudi že to polumesečno spono. Na pečatu vojvode Ernesta Železnega (umrl 1424), ki je bil tudi v Ljubljani, ima pa kranjski orel že v dveh vrstah šahrano prsno zaponu, kakršna je ostala do današnjega dne.

Z vso gotovostjo je dogmno, da je bil že pred letom 1463 kranjski orel modre barve na biserno srebrnem (belem) ščitu, toda še brez krone.

Ko sta se zaradi dedičine po Ladislavu Postumu sprla cesar Friderik III. in njegov brat Albert, je ta oblegel Dunaj, kamor se je umaknil cesar. Razen češkega kralja Jurija Pobrežadkega so cesarju med prvimi prihiteli na pomoč zvesti plemiči iz Kranjske in z njo združene Slovence Marka z deželnim glavarjem na čelu. Sam cesar naveda 32 njihovih imen, med njimi: Semenčič, Predjamskega, Erazma Loškega, Črnomeljke i. dr., skratka može, ki so njih potomci ustanovili »slovenske cerkve«. Po zgodovinskih dokazih je bila pred protireformacijo naša aristokracija slovenska, saj se je ponašala tudi s slovensko govorečimi grbi. V zahvalo za svojo rešitev je cesar Friderik III. 12. januarja 1463 izdal iz svoje lastne moči kot rimski cesar in deželni knez kranjski v Dunajskem Novem mestu tem plemičem in deželni Kranjski za plačilo in odlikovanje zboljšanje deželnega grba s teš, da je dobil kranjski orel cesarsko krono tako na ščitu kot na grbovem šlemu. Sloviti hrvatski veleum, zgodovinar, genealog, biograf, pesnik, bakrorezev in heraldik Pavel Ritter -Vitezović (1652—1713) pravi v svoji »Stemmatographia«, da je kranjski orel na belem polju modre barve in kronan, polumesečni oprsni pas pa belo-rdeče šahiran.

V odredbi dvorne pisarne z dne 25. avgusta 1836, št. 21.911 (oziroma 31. oktobra 1836) stoji: »Vojvodina Kranjska — v srebrnem polju kronan višnjevi orel, noseč na prsni v dveh vrstah rdeče in srebrno barvan deseterak šahiran lunin pas.« Tudi kranjski stanovski tajnik grof Lichtenberg poroča 26. februarja 1837, da je

Obvestila Slovenskega Rdečega križa

Pozivi. V poizvedovalnem oddelku Slovenskega Rdečega križa, Marijin trg 5, naj se zglašijo pri referentu III naslednje osebe, odn. njihovi svojci: Bergant Franjo, Bizjak Ljudmila, Devič Desanka, Fritsch Draga, Gorjup Vera, Kraševac Marko, Hribar Alojzij, Grlaš Fana, Goršek Franja, Langus Jožef, Matičič Kalvina, Mauser Marija, Paulič Poldo, Pečar Marija, Pečjak Ančka, Schader Herman, Sedej Tončka, Schlein Manja, Svetlič Paula, ing. Prešeren Miha, Šubič Joža, Tavčar Josip, Terčelj Milena, Tomičević Radosav, Trbanc Josip, Vasič Milutin, Verbič Anita, Vošner Stana; v glavni pisarni, Marijin trg 5, naj se zglašijo osebi, ki sta se zanimali za interniranca Kandiča Mirka in Babnika Marjana.

Zahvala. Slovenskemu Rdečemu križu sta darovali ga Nadlišek Marija 100 lir in ga Stržinar Marija 150 lir, obe z Vrhnike. Prisrčna hvala!

Šen Šlovec. Nismo jih mogli dobiti, ker jih duh časa še ni poklical v življenje.

Koliko bogatejši je tukaj sedenji mladi rod, ki se išče sam sebe ter lahko vzame, bere pa globlje razmišlja in se glede svojih »ciljev in poti« usmerja rečemo ob splošni: »Vzori in boji« (Debevec, 1917), »Druševna rast otroka in mladostnika« (Ozvald, 1930), (Študent Štefan« (Kresal, 1938), »Svetla pot« (Jaklič, 2. izd., 1939), »Pomladni viharj« (Tóth-Jarc, 1941), »Prebujenje« (S'mčić, 1943).

Od naših 16 »jubilarov« jih petdesetletnico doživlja deveterica: župnik Ferme, ekonom dr. Glančnik, prof. verouka Kolarčič, župnik Krošelj, amer. duhovnik Malžir, univ. prof. Ozvald, univ. prof. (h.st., Gradec) Pirchegger, žel. uradnik Schöcher, višji poštni uradnik dr. Weese. — A v večinoma zgodnjem grobu jih počva že malone polovica (7): msgr. dr. Jerovšek, župnik Jurko, župnik Koček, zdravnik dr. Skaza, stud. med. Schuster, sodnik dr. Trstenjak, župnik Volčič.

Ob 50 letnici »inter arma« bodi mrtvim tovaršem čast in lep spomin, a živim čim bolj kleno upanje za bodočnost!

K. O.

poškodbah, ranah in drugih telesnih okvarah, kakršne so navadno tudi o vojnem času.

Vse te lastnosti ima dr. Rusova priročna knjižica »Prva pomoč«, saj obravnava vsa poglavlja nenadnih obolenj, ran in nesreč, v četrti, najnovejši nakladi so pa obravnavani tudi načini prve pomoči pri zastrupljenih z vojnimi plini in pri drugih vojnih poškodbah. Kakor sem že rekel, je knjižica potrebna ne samo laiku, saj je v

Važno vprašanje mestne higijene

Ljubljana, 3. junija.

Zbiranje in odvažanje smeti, gospodinj-skih odpadkov, dalje odpadkov s cest in raznih podjetij je važno poglavje mestne čistote in higijene. Razumljivo je zato, da razpravlja o njem v posebnem, obširnem poglavju tudi letošnje letno poročilo Ljubljanske mestnega zdravstvenega urada. Uvodoma ugotavlja, da vprašanje zbiranja in odvažanja smeti ni zadovoljivo rečeno niti v vseh velikih mestih. O vprašanju so se razpisali strokovnjaki in obstaja že mnogo zadevne literature. Mestni fizikat si jo je navešil, po svojih strokovnjakih pa si je ogledal odvažanje in uporabo smeti in odpadkov v nekaterih večjih mestih.

Hišne, gospodinj-ske in cestne smeti smatrajo povsod za nevarne javnemu zdravju. Ti odpadki se zelo radi pokvarijo. Pri razkranjanju nudijo mrčesu, mišim in podganam najlepšo priložnost za razmnoževanje. Morejo pa biti okuženi že v hišah samih, če je v hiši kaka nalezljiva bolezen. Vprašanje zbiranja, odvažanja in uporabe smeti ter raznih odpadkov se je zato že od nekdanj smatralo kot prvenstveno zdravstveno vprašanje in šele v drugi vrsti so se smeti in odpadki v velikih mestih, in to predvsem v krajih, kjer obstaja pomanjkanje surovin, pričeli obravnavati z gospodarskega stališča.

Gospodarska izbira smeti

V krajih, kjer primanjkuje kuriva, uporabljajo smeti in odpadke za kurjenje v nekaterih industrijah. Kalorična vrednost smeti in odpadkov se je izkazala za zelo nizko in komaj rentabilno celo v krajih, kjer je kurivo zelo drago.

Izredne razmere so povzročile, da so nekatera velika mesta odredila sistematično zbiranje gospodinj-skih odpadkov, predvsem kosti, zelenjave, gorljivih predmetov, ostankov kovin, stekla in tkanin razne vrste. Organiziranje in sistematično zbiranje teh odpadkov se je izkazalo za rentabilno samo v krajih in v času, ko je pridobivanje surovin oteženo, predvsem pa tam, kjer je bil način odvažanja smeti že izveden tako popolno, da niso bile potrebne posebne investicije. V takih mestih odvažajo občine oziroma posebne gospodarske ustanove pod okriljem občin polne posode odpadkov dnevno na najhitrejši način na zbirališča, obenem pa oskrbujejo te prazne posode, tako da odpade presipavajo odpadkov pred hišami, oziroma v hišnih vežah.

Taka gospodarska izbira odpadkov pride v poštev in je rentabilna samo v izrednih razmerah, v času pomanjkanja surovin, in le v velikih mestih, kjer oddajajo ogromni bloki hiš z velikimi hoteli, javnimi ustanovami in industrijami vse odpadke občini oziroma ustanovam za izrabo teh odpadkov. Izraba odpadkov je rentabilna in iz higienskih razlogov mogoča le tam, kjer imajo mesta do področnosti in na najuspešnejši način, ki je pa zelo drag, organizirano zbiranje in odvažanje smeti in odpadkov. K takemu dragemu postopku zbiranja in odvažanja odpadkov so bila prisiljena v glavnem le tista velika mesta, ki niso mogla izrabiti smeti in odpadkov na drug, javnim interesom koristen način, to je predvsem za zasipavanje močvirnih predelov, izsušenih strug in za izboljšanje zemljišč.

Uporaba smeti in odpadkov v Ljubljani

Mestna občina Ljubljanska je takoj po inkorporaciji velikih okoliških predelov znova začela vprašanje zbiranja in odvoza smeti. Leta 1936. je izšla v Službenem listu naredba za varstvo, snago in higieno v Ljubljani, ki je še veljavna. Ta uredba zahteva v točki 5., da se morajo smeti, v kolikor so gorljive, iz javno higienskih razlogov najprej v štedilniku sežgati in šele potem ohlajene spraviti v za-

njej obdelana snov, ki s svojo vsebino in sistematično ureditvijo lahko služi tudi zdravniški in drugemu strokovnemu osebuju v zdravstveni službi. Njena vsebina, prav tako pa oprema in oblika je takšna, da bi ta priročnik moral postati res vsemu narodu dostopna ljudska knjiga, ki naj širi praktično znanje o prvi pomoči in o zares učinkoviti pomoči trpečemu bližnjemu prav do zadnje vasi naše slovenske domovine.

Dr. M.

boje ter postaviti ob določenem času v veže poslopj, od koder jih strese smetar v vozove za smeti. Puščati zaboje za smeti v vežah in pred hišami je prepovedano in kaznjivo.

Ljubljanske gospodinj-ske se niso povsem ravnale po tej uredbi in je bilo cestno nadzorstvo prisiljeno k popuščanju. Že od nekdanj se uporabljajo hišne smeti in odpadki v Ljubljani za zasipanje opuščenih gramoznic, za zasipanje starih strug, reguliranih pritokov Ljubljanske, za zasipanje opuščenih bajerjev in močvirnatih predelov mesta in za izboljšanje kulturnih zemljišč v južnem delu mesta, kjer je talna voda zelo visoka.

Na smeteh rastejo novi vrtovi

Tako smo v Ljubljani dosegli v gospodarskem in higienskem pogledu važen uspeh. Znano je, da leže najlepši vrtovi trnovskega predmestja na nekdanjih zamočvirjenih predelih starih opekarn in da nam ti vrtovi že dolga leta nudijo najboljše zelenjavo. Prav tako je znano, da rastejo ob Opekarski cesti, ob Cesti v Mestni log, ob Cesti na loko in ob Cesti na Rakovo ješlo itd. na prej močvirnatih zemljiščih novi rodovitni vrtovi, ki oskrbujejo v veliki meri Ljubljano z zelenjavo. To je bilo omogočeno le, ker so na zamočvirjenih predelih navozili smeti. Z odlaganjem smeti, ki se morajo po nalogu mestnega fizikata sproti podorati ali zasipati z zemljo, je dosežen hkrati gospodarski uspeh, z odpravo zamočvirjenih predelov pa je rešeno tudi veliko higiensko vprašanje, ker se tako preprečuje naselitev komarjev in mrčesa raznih vrst, zlasti pa prenosilca malarije, ki smo ga leta 1928. in še kasneje ugotovili v raznih bajerjih v mestu in okolici.

Na krajih, kjer se smeti odlagajo, zbirajo lastniki zemljišč, ki plačujejo za smeti določeno odškodnino, ali pa drugi ljudje industrijsko uporabljajo surovine, kosti, odpadke kovin, čunje, in s prodajo teh odpadkov trdkam in drugim industrijam zaslužijo toliko, kolikor so za smeti plačali, revni ljudje pa za skromen vsakdanji kruh. Na ta način se industrijski odpadki, ki so med smetmi, ne izgubijo, marveč služijo v korist javnosti.

Potrebni je več smetarskih vozov

Da se prepreči pršenje pri stresanju smeti iz zabojčkov, je potrebno izdelati več novih, morda popolnejših smetarskih vozov. Dalje bi bilo potrebno boljše urediti čas zbiranja smeti, zlasti takrat, ko na ulicah ni velikega prometa. Delavci, ki so zaposleni z zbiranjem smeti, morajo imeti tesno zaprto obleko v obliki »pajcaca«, ki mora biti vedno snazna in jo morajo v kratkih razdobjih redno menjavati. Delavci se morajo po dnevnem delu okopati pod prho. Potrebno je nadzorstvo nad gospodinj-skami, da bodo prinašale zabojčke ob pravem času. Zabojčki bi morali biti dobro zavarovani, da ne bi živali brskale po njih, redno snaženi in vedno v uporabljenem stanju.

Iz gornjega je razvidno, da se smeti in odpadki v Ljubljani v gospodarskem in higienskem pogledu zadovoljivo uporabljajo v javno korist. Izboljšati bi bilo treba le način zbiranja in odvažanja. Mestni fizikat naglašuje obenem, da ne ugovarja eventualnemu intenzivnejšemu iskanju surovinskih in gospodinj-skih odpadkov, ki bi se mogli uporabiti za krmiljenje malih živali. Ugotavlja le, da bi bila javna gospodarska korist intenzivnejšega zbiranja surovin in odpadkov, ki so še uporabljive, v Ljubljani razmeroma majhna, zbiranje in sortiranje pa bi se moralo opravljati tako, da ne bi spravilo v nevarnost zdravlja zbiralec samih in okolice. Smeti in gospodinj-ski odpadki so stalno fakultativno okužljiv material in je treba zato z njim previdno postopati.

Križanka štev. 41

Besede pomenijo:

Vodoravno: 2. prometno sredstvo, 5. pridne gospodinj-ske po stanovanjih preganja vsak dan, 9. mesto v Italiji, 13. drag kamen, 15. naselbina, 18. grški bog ljubezni, 20. oblika pomožnega glagola, 21. del gledališča, 23. znak za kemično prvo, 24. pristanišče v Arabiji, 26. srbohrvatski predlog, 27. tobačni odpadki, 29. delo pisatelja dr. Bartola, 32. tobačnice; določene količine, 34. slovenski skladatelj, 35. planja v Bolgariji, 37. ponekod pravijo tako fizičlovom, 39. električna enota (množina), 41. mchamedansko božanstvo, 43. osti, konice, 46. koledar, letopis, 48. prislov časa, 50. kipar v stari Grčiji, 53. prejšnja naša valutna enota, 55. predlog, 56. jed, ki jo je človeštvo uživalo doslej samo enkrat, 58. pliskovna mera, 59. vas pri Mariboru, 61. pritok Urala, 62. reka v Armeniji, 64. vrednostni papir, 67. mesteca v Slavoniji, 69. žensko ime, 70. visoka planota v Aziji, 71. pristanišče v Siriji, 72. pevski glas.

Navpično: 1. vrsta teka, 2. konec torka, 3. del razčlenjene morske obale, 4. arabska utežna enota (množina), 5. kratka za označbo

stanu, 6. blago, predmeti, 7. dežela v Zadnji Indiji, 8. medmet, 9. reka v Italiji, 10. krma, 11. ploskovna mera, 12. žuželka, 14. vas pri Mariboru, 16. ploskovna mera, 17. skupina ptic, 19. število, 22. vrsta voza, 25. rajski vrt, 28. možko ime, 30. nasprotje težjega, 31. državna, oblastvena pisarna, 33. francoski pisatelj, 34. življenjska vrednota, 36. vas v okolici Kamnika, 38. presledek v gozdu, 40. mitološki lealec, 42. glavno mesto v Južni Ameriki, 44. vnama, gorečnost, prizadevnost, 45. rimljanski hišni bogovi, 47. poziv, oklic, 49. svetopisemska oseba, 51. grška erka, 52. vrsta zganja, 54. del telesa, 57. igralne karte, 60. dejanje; rang, 63. egipčanski sončni bog, 65. število, 66. tuja kratka za okoli, 68. reka v Sibiriji.

Rešitev križanke št. 40

Vodoravno: 1. Bavarska, 7. ibis, 8. Inka, 10. ne. 11. t. l., 12. klas, 13. iiii, 14. Tir, 15. šibe, 17. jope, 19. Irec, 21. krut, 22. analisti.

Navpično: 1. Binkošti, 2. Abel, 3. vi, 4. asistenta, 5. Sibirjaki, 6. akti, 9. alimanti, 16. igra, 18. Prut, 20. en.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14		15	16			17		18		19
20		21	22			23		24	25		26
	27	28			29	30		31	32		33
34			35	36			37	38		39	40
	41	42			43	44	45		46		47
48	49			50	51			52		53	54
	55		56	57			58		59	60	
62	63			64	65			66		67	68
69			70				71				72

Kronika

* 106.000 človeških žrtev je zahtevala kolera. Na indijski centralni zborovanju v Novem Delhiju je postavil poslanec Gupta vladni vrsto vprašanj o razširjenosti kuge, kolere in koz na področju Madrasa. V odgovoru na ta vprašanja je priznal britansko-indijski minister zdravja Tyson, da je divjala kolera na področju Madrasa v posebno težki obliki. Število smrtnih žrtev je znašalo v letu 1943. skupno 106.045 nasproti povprečju 15.000 v preteklih petih letih. Kuga je divjala posebej v okrožju Coimbatore, kjer je bilo lani 3924 smrtnih primerov. Kozle ali osebnice so bile razširjene v vseh področjih province. Za njimi je umrlo pretekle leto 6536. Centralna vlada podpira madraško vlado pri pomožnih akcijah, posebno pri nabavi zdravil. Zal pa so zaloge zdravil že izčrpane.

* Spis o zemljski knjigi. Ravnatelj zemljske knjige v pok. Anton Spendel, je svojo knjigo iz leta 1937 opremil in spopolnil z dvema dodatkom iz leta 1940. in 1941. ki vsebujeata vse spremembe in dodatke glede takšnih predpisov v zemljsko-knjižnem postopanju, izšlih po izidu knjige do danes. V dodatku iz leta 1944. je omenjeno tudi postopanje pri delitvi parcel. Prva naklada knjige je namreč razprodana. Knjiga z obojema dodatkom vred se dobi v vseh knjigarnah, pri Blaskovih tiskarnah. Imetelji prve naklade Zemljske knjige pa lahko naročijo samo oboje dodatka, ali pa samo drugi dodatek.

Knjižna tombola Zimske pomoči

Tombolske dobiteke knjižne tombole bomo zbirali danes v nedeljo 4. junija t. l. ob 10. uri v mestni posvetovalnici (magistrat 1. nadstropje). Vse srečne dobiteke prosimo, da pridejo točno ob napovedani uri v dvorano in se prijavijo takoj članu tombolskega oddelka, da bo ugotovil točnost tabele in zadelika ter vpisal dobitek v seznam. Dobitnik bo takoj zbral številko od 1—60, ki določa vrstni red za prvo zbiranje denarnih dobikov tombole.

Zbirali bomo iz dobne, v katerem so številke od 1—100 in dobiteki bodo sami določili, kdo dobi prvi dobitek 5.000 lir, najnižja ali najvišja izrečena številka. Ostale dobiteke bomo potem vrstili na vzorci ali navzdol po izrečanih številkah. Denarne zneske bomo izročili takoj po izvršenem zbiranju in prav tako tudi 10 knjiž, ki so določene poleg denarnega zneska za dobitek tombole.

Za odsotne dobiteke bo zbral član tombolskega oddelka. Zbral bo posebej za vsake tablico, ki ne bo predložena. Posameznim tablicam oziroma številkam blokov bomo takoj po zbiranju pripisali odgovarjajoči denarni znesek, ki bo dobitekom na razpolago do 4. julija t. l.

S tem bo ljudska knjižna tombola končala. Med narod bo šlo skoraj 9.000 knjig. Od 12 knjig, ki tvorijo tombolske dobiteke, jih je založila Zimska pomoč 5, ostalih 7 pa je kupila na knjižnem trgu in jih primerno opremila za to priliko.

V kratkem bomo začeli z bibliofiliško knjižno tombolo. Vse podrobnosti bomo objavili danes tedno.

Vsem, ki so nam ob dviganju pripadajočih dobikov darovali denar, se najlepše zahvaljujemo. Posnemajte jih!

KINO UNION

Glede na poletni čas je pričetek prve predstave ob delavnih dneh ob 17. uri. Vse ostale predstave neizpremenjene.

Na pragu stoletnice

Dne 3. junija 1845 se je rodila v Naklem na Gorenjskem sedanja najstarejša prebivalka Ljubljane ga. Ivanka Sternova, ki prebiva že nad 45 let v svoji prijazni hiši na Emonski cesti. Oče ji je vedel še živahno pripovedovati o časih, ko so bivali Francozi v naših krajih. V nadaljnjem življenju, ki ji ga je usoda tako dobrotno od-



merila, pa je ga. Ivanka Sternova sama toliko doživela, da bi njeni spomini lahko napolnili zanimivo knjigo. S svojim močnim, ugodnim voljo in kapelnicom, je zlasti v dobi pred ljubljanskim potresom spoznala mnogo krajev. Od leta 1913 dalje pa je vdova in živi svoje tiho, skromno življenje v okolju izbranega starinskega pohištva, vselej dobrotljivo razpoložena nasproti ljudem, ki kdajkoli potrebujejo njene podpore. Po vnanjih časih ni nikoli hipelela, vendar je Društvo hišnih posestnikov izvršilo lepo gesto, ko je gospo Ivanka Sternovo ob njeni 90letnici izvolilo za svojo častno članico, saj pripada temu društvu že več desetletij. Želimo ugledni gospe na pragu stoletnice, da bi ji bilo do skrajnih mej ohranjeno zdravje!

Ob svojem visokem jubileju je bila častljiva gospe deležna pristrčnih čestitk. V imenu g. predsednika Rupnika ji je v petek osebni tajnik g. Ante Gaber prinesel krasno cvetje in prezidentovo pismo, večer dopoldne pa jo je obiskal vršilec dolžnosti ljubljanskega župana g. generalni tajnik Jančigaj v spremstvu svojega tajnika in tiskovnega referenta ter ji prav tako izročil velik šopek in ji čestil v imenu vse Ljubljane. Gospodje so našli ljubljanko še izredno čvrsto, saj se sama hodi na vrt prebrat dnevnik. Pristrčne čestitke so jo močno ganile in jo obenem vidno poživile.

Na dom Vam budo prinesli

knjižico našega znanega pisatelja Narteja Velikonje

MALIKOVANJE ZLOČINA

Ne zavrnite jih, kajti oni, ki Vam go budo prinesli, so sami žrtev komunističnega Moloha in njegovih malikovalcev — to so naši begunci s podeželja. V slučaju, da bi usoda teh naših beguncev grozila tudi Vam, bi se prav radi hoteli pokupiti sami vso naklado, ako bi le mogli s tem odvrniti od sebe nesrečo. Zavedajte se dolžnosti, ki jih današnji čas zahteva od vsakogar.

Knjižice dobite tudi v vseh knjigarnah za malenkostno ceno 5.— Lir.

Iz Ljubljane

u— Nova grobova. Za vedno je zapustil svoje g. Silvester Jurman. Na zadnji poti ga bode spremili v nedeljo ob pol 17. uri kapele sv. Andreja na Zalah na pokopališču k Sv. Križu. — Preminil je snazilec oken g. Miha Sršen. — Pokojnika naj bo ohranjen blag spomin, užalošenim svojem pa izrekamo naše skretno sožalje.

u— Pesem izvir lepote. Orpheus, pevec grškega bajeslovja, je očaral s svojo čudovito igro živali v gozdu, da so ga vneto poslušale; potokček je prenehal žuboreti in celo iz kamenja so privrele vroče solze; tudi v človeškem srcu so bili surovi nagoni in strasti premagani ter očisti. Liszt je videl v mitološki Orfejevi osebnosti simbol glasbe same. Zvoki glasbe in neodoljiva sila umetnosti propovedujejo človeštvu harmonijo in slovo vseh narodov sveta. Še dandanes prevladuje v srcu ljudi dvoja strast, pohlep in brezobzirnost. Visoka naloga umetnosti pa je, da slepe in nizke človeške nagone ublaži in poplame. niti človekovo misel in čut. Kakor v davni preve tudi danes iz nemirnjivega Orfeja in njegove večne pesmi tiha čarobna sila, ki izžareva svojo melodično lepoto kakor vse objemajoča luč, zmagovalca nad vsem, kar se ji zoperstavlja. Poleg te skladbe bomo slišali na X. simfonem koncertu, ki bo v ponedeljek 5. t. m., tu di se dela Slavka Osterca, Antona Dvořaka, Paula Dukasa in Karla Webra.

u— IV. glasbena matineja, ki bo v glasbeni dvorani »Sloga« danes 4. junija ob pol 10. uri dopoldne, ima kot nadaljevanje dosedanjih matinej na sporedu sodobno violinsko sonato. Na vrsti so skladatelji Alfano Franco, Lipovšek Marijan in Milojčević. Njih sratne bosta izvajala gospoda Dermelj Albert (gosi) in Lipovšek Marjan (klavir), ki sta z velikim uspehom izvajala vse sporede letošnjih matinej. Opozarjamo, da se matineja prične ob pol 10. uri.

u— Obvezno cepljenje zoper tifus za vse lastnike in uslužbence obratovnic v živilih, torej vseh gostin, mlekar, slaščičarn, pekarn, mesarij, trgovin v živilih itd., prav tako pa za vse perice in v javnih pralnicah uslužbene osebe ter za vse strožne osebe v zdravstvenih zavodih se prične, kar smo že pred dnevi v daljšem pozivu objavili, v ponedeljek 5. t. m. jutraj ob 7. uri v prostorih mestnega fizikala id sicer za moške v II. nadstropju Mestnega doma, za ženske pa v pritličju Mahrove hiše na Krekovem trgu št. 10 v mestnem ambulatoriju. Za vse zgoraj navedene osebe je cepljenje obvezno.

u— Prosvetni oddelček pokrajinske uprave vabi vse zasebne glasbene učitelje, raj mu čimprej pošljejo na polovici pole v dvojniki tele osebne podatke: 1. priimek in ime, 2. poklic, 3. dan in leto rojstva, 4. rojstni kraj, 5. bivališče, 6. glasbeni študij in kraj študija, 7. opravljene izpiti, 8. sedanja zaposlitev, 9. ali je glasba vaš glavni ali stranski opravke?

u— Plemenito otroško srce. Na naš oklic v dnevnem časopisu je poslal Božidarček Fernas z Vrhnike svoje prihranke v znesku 167 lir za nabavo harmonik 30letnemu lanskemu leto oslepelemu mladeniču. Dobro otroku se slepi mladenič Tone najtopleje zahvaljuje. Naj bi našlo usmiljenje in plemenito Božidarčkovo srce še mnogo posnemalcev, da bi čimprej lahko nabavili slepcu instrument, s katerim bi lajšal sebi in ostalim svojim tovarišem grenko usodo. Nadaljnja darila sprejema in prijaznosti ravnateljstvo gluhoemnice v Ljubljani, kjer so začasno nastanjeni tudi slepci.

u— Več vpljudnosti je treba! Prejeli smo s prošnjo za objavo: Pri tolikšnem prometu, ki ga sedaj opravlja v našem mestu toliko hvaljeni in pogosto tudi grajani tramvaj, ni nič čudnega, če se od časa do časa pojavljajo v javnosti pritožbe, zdaj zoper gnečo, zdaj zoper neugodne zveze itd. Ljudje so nervozni, res pa je tudi, da smejo biti nervozni tudi vrli sprevodniki, ki ne morejo ustreči prav vsem potnikom. Poudariti moramo, da so mnogi sprevodniki zares zgledni in zaslužijo na tem mestu pohvalo. Kajti, bogme, nič prijetnega ni po osem ur dnevno opravljati delo v gneči in neprestano opominjati nedisciplinirane potnike na red med vožnjo. Res pa je tudi, da je med sprevodniki še nekaj redkih izjem, ki nikakor ne spadajo na ta mesta. Prosimo, naj jih uprava cestne železnice premesti za vozače, za sprevodnike pa imenuje vozače, ki so vpljudni in bodo delali čast ostalim sprevodnikom, ki jim je lepo in spodobno ravnanje s potniki in v krvi.

u— Za sprejemne izpite v I. razred gimnazije je večeraj pričel specialni pripravljalni tečaj. Predpisano učno snov poučujejo srednješolski profesorji-ice. Vpisovanje učencev-nk bo še v ponedeljek dopoldne in popoldne v pisarni vodstva: Specialne instrukcije za srednje šole, Kongresni trg 2.

u— Trgovsko bolnišnico in podporno društvo sporoča, da se občni zbor delegatov, sklican za nedeljo 4. junija 1944, ne bo vršil, temveč je preložen na poznejši čas.

u— Sprejemni izpiti za I. razred gimnazije. Pohitite z vpisom v učne tečaje. Poučujo profesorji predpisane predmete.

Učnina nška. Uspeh zaženem. Vpis dnevno dopoldne v prostorih Delavske zbornice — Miklošičeva cesta 22/I.

u— FORMICOT pastile za desinfekcijo ust in grla dobite v vsaki lekarni.

Mladi prašički

Naročniki, ki so se prijavili za prašičke pri Gospodarski zvezi, naj pridejo ponje v torek 6. t. m. ob 9. ure dalje na dvorišče restavracije pri »Levue«, Gosposvetska c.

u— Redko darilo. Neka gospa, ki želi biti neimenovana, je poklonila Podpornemu društvu za gluhoemnice mladino ter Upravi zavoda slepih v gluhoemnici vsakemu po 200 lir, ker se ji je rodil zdrav in krepak otroček. Skrbni in zadovoljni mamiči iskreno čestito ter ji izrekamo svojo najtoplejšo zahvalo.

u— Učite se strojeplja! Novi eno- in trimesečni strojepljski tečaji — dnevni in večerni — pričnajo 5. 6. in 7. junija. Pouk je dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Moderna strojepljsnica, desetprstna metoda! Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. Praktično znanje, vsakomur vedno koristno in potrebno! Informacije, prospekti: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska cesta 15.

u— Grška Tagespsti prinaša odsej dvakrat tedensko poročila iz Ljubljane!

u— V počastitev spomina umrlega šolskega upravitelja Mihelica Josipa je darovala gospa referentka Lebar Ana 150 lir za podporni sklad pomožnolske mladine. Srčna hvala!

u— Ne kupujte knjig na črni borzi, temveč samo v poklicnih knjigarnah, ki vam nudijo najceneje vse zaježeno po navadnih tržnih cenah. Poleg tega vam poročajo tudi s strokovnimi nasveti.

u— Važno za vsakogar sedaj in v bodoče v zasebnem ali javnem poklicu je znanje strojeplja! Novi dnevni in večerni tečaji pričnajo 5. 6. in 7. junija. Učne ure po želji obiskovalcev. Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekti: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska cesta 15.

u— Zobni ambulatorij Denčične šole, Ljubljana, Vegova ulica 8/I, posluje ob ponedeljkih, središčih in petkih ob 8. do 12. ure. Cene nizke.

u— Nesreče. Na steklo je stopil in si porazl stopalo leve noge 16letni delavec Aleksander Müller iz Ljubljane. Prste na levi si je pri slomorenici poškodoval 11. letni sin posestnika Drago Zakrajšek iz Lan šca. 59letni železniški delavec Jakob Lukian je na ljubljanski postaji padel in si poškodoval rebra. Z voza je padla in si zlomila levo 5 letna hčerka posestnika Jožefa Klonova iz Gorice vasi. 21letnemu pečarju Francu Robežniku iz Ljubljane je pri delu puhnil ogenj v obraz, pri čemer je dobil opekline tudi po rokah. Z drevesa je padel in si zlomil levo nogo 8letni sin pešestnika Janko Kržman iz Dobrega polja. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

u— Vrt gostilne Lovšin je otvoren in nudi gostom prijetno domačnost.

S štajerskega

Veliki prihranki z izboljšanimi napravami. Pri zasledanju deložnega združenja za razpravljanje o predlogih in prid izboljšanju naprav v obratih in Gradu je po. verjenik inž. Schönauer poročal, da se obrati na vsem štajerskem izpolnjujejo zavoljo pametnih predlogov, ki jih pošilja. jo posamezniki. V letih od 1938 do 1941 je bilo v kakih desetih obratih uveljavljenih in izvedenih 378 izboljševalnih predlogov in raznih iznajdb. Nato se je začelo izboljševanje na širši osnovi. Doslej je bilo s 5200 predlog in iznajdbami prihranjenih na štajerskem že dva in pol milijona mark.

Najlepša sauna na Spodnjem štajerskem. Kakor smo že nekajkrat poročali, so zlasti v planinskih krajih Nemčije začeli urejati saune, ljudska kopališča po finskiem zgledu. Tudi na štajerskem jih uvajajo. Po otvoritvi saune v Trbovljah je zdaj obratovodna inž. Maks Westen v Celju uredil v skupnem delu z vsemi sportniki na sportnem igrišču vzorno suno. Ob binokostni sportni svečanosti v Celju je zvezni vodja Steindl izročil sauno njenemu namenu. Zgrajena je v lepem slogu ter ima dve sobi, ki jih lahko istočasno uporablja 6 do 8 oseb. Peči so posebej brega kuriva dosežajo najvišjo temperaturo 130°C z dvema odstotkoma vlage. Steindl je označil to sauno kot doslej najpopolnejšo in najbolj smotno urejeno hišo zdravja na štajerskem.

Poroča. Po starih nemških šegah so bile opravljene poročne svečanosti, ko se je pretekli teden v Rechnitzu poročil štajerski nadomestni Gauleiter dr. Tobias Portschy z Editto Holndornerjevo, hčerko ondotnega gostilničarja. Za pričo svojemu prvemu pomočniku je bil Gauleiter dr. Überreither. Poroke je opravil župan Herincs, čestitke pa je sporočil dr. Überreither, ki je mlademu paru izročil Adolfa Hitlerja knjigo »Mein Kampf«.

Smrtna kazen za ljudskega škodljivca. Vsi štajerski listi objavljajo poročilo o smrtni obsodi, kateri je zapadel 34letni mesarski mojster Karel Wieser iz Zeltwe, ki je v letih od 1940 do 1942 skrival zaklal veliko število govedi, telet in svinj v skupni teži 26.000 kg in je meso razprodal na črni borzi. Na smrt ga je obsodilo posebno sodišče v Leobnu, ki je razzen tega izrekel denarno kazen v znesku 10.000 mark in povračilo v znesku rad 40.000 mark. Razprava proti obsojenčevi ženi, ki je bolna, je preložena, šest na daljnjih obtožencev pa je obsojenih v ječo do petih let.

Z Gorenjskega

Zbirka za Rdeči križ. Današnja nedeljo bodo v Celovcu nabirali po hišah zbirali prispevke za nemški Rdeči križ.

Koroški učakajo visoko starost. »Kärntner Zeitung« z dne 2. junija omenja v zvezi z diamantno poroko zakoncev Morica in Valburga Schuch iz Celovca, da so v koroški prestolnici, pa tudi v drugih krajih dežele že od nekdaj posamezni ljudje dočkali visoko starost. Podatki iz matičnih knjig kažejo, da je leta 1739. neki mož učakal stoletno rojstvo. Naslednje leto sta v Celovcu umrla Matija Reichmann in Marija Taschegg, stara 102 leti. Tedaj je živel v Celovcu še pet ljudi, starih nad 90 let. Leta 1741. in 1742. sta bila v koroški prestolnici tudi po dva stoletnika. Leta 1746. je umrl v 105. letu starosti Florian Gotthardt. Tudi v naslednjih letih je bilo med starimi Korošci več stoletnikov. Najstarejši Celovečan sploh je bil Martin Seifert ki je leta 1823 umrl 110 let star. 103 leta je učakal Sebastian Schlagholz, ki je umrl leta 1802. Drug Metuzalem je bil kočar Franc Baur, ki je umrl 108 let star. Zanimiv je primer Jurja Koprelniga, ki je umrl v 102. letu starosti prav na obletnico svojega rojstnega dne. Pred 90 leti je živel na Koroškem 5 ljudi, starih nad sto let. Končno naj omenimo še Barbaro Blažnovo iz Spodnjih Goric, ki je kot stoletnica umrla pred nekaj leti.

Trg je dobro založen z domačimi pridelki

Deževno vreme danes ni zadržalo prodajalk zelenjave doma in trg je bil precej dobro založen z domačimi pridelki. Domača povrtnina zdaj že močno prevladuje nad uvoženim blagom in je prodajalci ne morejo vselej tako lahko prodati.

Vendar je veliko zanimanje za nekatere vrste uvoženega blaga. Najbolj gospodinjje poizvedujejo po grahu, ki ga danes ni bilo naprodaj. V preteklem tednu je bila naglo razprodana uvožena čebula in to lažili smo se, da je bo kmalu naprodaj.

Z lestve je padel 17letni soboslikarski vajenec Jožef Gantschacher je med delom padel z lestve, pri čemer si je zlomil levo. Ponesrečenca so pripeljali v celovško bolnišnico.

Nesrečen padelec. V celovško bolnišnico je prišla na zdravljenje 79letna Ana Fuchsowa iz št. Vida na Glini. Zenica je tako nesrečno padla čez neki kamen, da si je pri tem zlomila desno nogo.

Iz Trsta

Novo živalske nakaznice so bile izdane v Trstu z veljavnostjo 1. junija za pripadnike nemške ter italijanske vojske. Nove živalske nakaznice opravilujejo lastnike na nakup potrebnih v trgovinah, kakor tudi za hrano v javnih lokalih. Dobava živil je omejena na trgovine, ki so oblastveno pridvidene. Pač pa si bodo nemški ter italijanski vojaki lahko kupovali kruh v vsaki pekarni. Nemški državljani, ki ne pripadajo Vrhovnemu komisarju, se morajo javiti pri nemškem svetovalcu. To velja tudi za one Nemce, ki so na vojniški sk-z Trst.

Mašniško posvečenje pri Sv. Justu. V nedeljo 4. junija bo tržaško-koprski škof Santin podelil v katedrali Sv. Justa mašniško posvečenje, ki ga bodo prejeli diakonji Natal Jelovac, Alojzij Kalac, Natal Milanović, Vladimir Valetič iz Dekanov, Marij Benso iz Milj, Alojzij Silvani iz Kopra, Rastislav Udovičič iz Sv. Petra ter Emil Zanardelli.

Podaljšanje dovoljenja za vstop v tržaško prosto luko. Pristaniško nadzorno poveljstvo sporoča, da je treba predložiti dovolilnice za vstop v tržaško prosto luko do 30. junija v sobi 69. tržaškega pristanškega poveljstva v svrhu podaljšanja njihove veljavnosti.

Zaprave prvega domobranskega polka. V sredo je bila v Mutjevi vojašnici zaprtega prvega domobranskega polka. Slovesnosti sta prisostvovala odsekovski poveljnik ter domobranski poveljnik na operacijskem področju Jadransko primorje.

V izpolnjevanju svojih vojaških dolžnosti je padel dne 29. maja Scharführer SS F. Habenicht. Pokojnik je bil vojni poročevalec in stalni sodnik tržaškega dnevnika »Deutsche Adria Zeitung«, ki izgublja z njim zaslužnega in sposobnega sodelavca.

Razstava tržaškega slikarja Cesarja. V razstavnih prostorih Michelazzijeve galerije je bila otvorenja razstava mladega tržaškega slikarja Jožefa Cesarja.

Ljudsko gibanje v Trstu. Dne 31. maja je bilo v Trstu 12 rojstev, 15 smrtnih primerov ter 1 poroka. Dne 1. junija pa je bilo 15 rojstev, 15 smrtnih primerov in 4 poroke.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Trstu 71letni Celestin Tomažič, 46letna Marija Venier-Malena, Adrijana Košta, 45letni Ivan Jug, 20letni V. Supotič, 57letni Henrik Taumüller in 67letna Jerica Marelja vd. Cosulich.

Himen. Te dni so se poročili v Trstu pomorski strojnik Konrad Patimo in gospodinja Lidija Staničič, Lucijan Bottesini in šivilja Danica Hrovatin, občinski uradnik Adrijan Vatrovec in gospodinja Karla Malalan.

Iz Gorice

Prepovedan vstop in izhod iz mesta od 21. do 6. Z goriške prefektore objavljajo, da je prepovedan vstop ter izhod iz mesta Gorice v času od 21. do 6. Vsaka oseba, ki bi kršila zadevno odredbo, tvega življenje.

Podelitev mašniških redov. V soboto je goriški nadškof mons. Margotti podelil mašniške redove v cerkvi Sv. Srca. Posamezne redove so prejeli Jožef Chincella iz Tržica, Lucijan Moschion iz Tržica, Josip Stanta iz Standreža, Jožef Cukerič iz Istre, Peter Cocolin iz Sacileta, Ivan Kobal iz Sv. Lucije ob Soči, Jožef Koren iz Drežnice pri Kobaridu, Franc Krapež iz Otelc pri Ajdovščini, Albert Marc iz Ajdovščine, Albert Metlikovec iz Sestljana, Vladimir Rijavec iz Trnovca, Friderik Skarabot iz Šempetra pri Gorici, Bogomir Zakelj iz Idrije in Anton Mrakovčič s Krka.

Umrl je v goriški bolnišnici 65letni Alojz Camavri iz Reke. Pred dvema tednoma se je onesvestil na cesti in se zgrudil na tla. Prepeljali so ga v goriško bolnišnico, kjer je te dni izdihnil.

Smrt znanega goriškega hotelirja. Umrl je 62letni Franc Artelli, znani goriški hotelir, lastnik hotela »Pri mestu Trst«, na trgu pred osrednjim goriškim kolodvorom.

Iz Idrije

Veliko protikomunistično zborovanje je bilo binokostni ponedeljek v Idriji. Zborovanje je bilo združeno s slovesnim prihodom čete Narodne straže, ki je prikorakala v mesto z rodno pesmijo in s slovensko zastavo. Po uvodnih pozdravnih besedah majorja Cesarja so spregovorili Anton Duhovnik, M. Jan in Niko Jelenc. Vsi trije govorniki so navduševali množico občinstva za borbo proti komunizmu. Krasno uspelo zborovanje je bilo zaključeno s himno »Hej Slovenec«. Med idrijskimi rudarji je zapustila protikomunistična manifestacija globok vtis. Zborovanje je bilo pred idrijsko župno cerkvijo po maši, ki so ji prisostvovali tudi člani Narodne straže. Posebno hvaležni so bili Idrijski za slovenske časnike, ki so bili ob tej priliki razdeljeni. Peta, govornica in tiskana slovenska beseda so dvignile razpoloženje idrijskega prebivalstva.

Vodstvo občinske uprave v Idriji so prevzeli ob težki boleznici župana Filipa Vidica trije podžupani, trgovec Srečko Bajt, rudar Poljanc ter rudar in posestnik Franc Lipužič.

Novoga dekana dobi Idrija v osebi gosp. Janka Zagarja, ki je doslej župnikoval v Led'nah. Zanimivo je, da je novo imenovan idrijski dekan J. Zagar nastopil svojo prvo duhovniško službo kot idrijski kaplan. Sedaj se po 22 letih zopet vrača v Idrijo, kjer se že pripravlja svečan sprejem novega duhovnega pastirja.

več. Zelo so privlačne tudi češnje, ki jih redki prodajalci razprodajo mimogrede. Med uvoženim blagom smo danes opazili nekaj zelja, ki je bilo kmalu razprodano, in peso, ki je bilo le za vzorec.

Toplo vreme v zadnjih tednih je mnogo pripomoglo, da je trg tako dobro založen z domačo povrtnino. Pridelovalci se nedvomno računali, da bo tudi letos tako zanimanje za glavnoto solato, zato je bil trg danes vprav preplavljen z njo. Solata bo šla bolj v denar, ko se bodo gospodinjje sprijaznile z drugim načinu pripravljanja te jedi kakor doslej. V gospodinjstvih, kjer v ta namen nimajo olja, bi naj pripravljali zabeljeno solato na štajerski način. Treba je zavreti kis in malo zabele — mast, zaseke ali tudi kisle smetane — ter z njo politi solato. Maksimalna gospodinja bi lahko izdala kakšno gospodinjstvo skrivnostno glede pripravljanja solate ter tako pomagala svojim tovarišcam.

Pred tednom je bilo naprodaj še nalo zelene kolerabe, tako da je mnogim niso mogli kupiti, a danes je bilo to domačega pridelka na izbiri. Kolerabo prodajajo tudi branjenci. Med domačimi zgodnjimi pridelki je veliko zanimanje za čebulo, ki je naprodaj v šopkih in ki je še zelo drobna. Seveda je ni dovolj, da bi nam ne bilo treba pričakovati uvožene. Začeli so prodajati tudi korenje in peteršilj v šopkih. Tako je od dne do dne več domače povrtnine. Vprašanje je, ali bo napredaj tudi kaj domačega graha, ki bo prihodnje tedne že začel zoriti. Navadno ga prihaja malo na trg kakor vemo iz izkušnj prejšnjega leta.

Beleznica

KOLEAR:

Nedelja, 4. junija: Sv. Trojica, Franc Kar.

Ponedeljek, 5. junija: Bonifacij.

DANASNJE PRIREDITVE:

Kino Matica: Slavčeva pesem.
Kino Sloga: Sanders živi nevarno.
Kino Union: Ljubljana pisma.
Kino Moste: Indijski nagrobni spomenik.
IV. glasbena matineja »Sloga« ob 9.30 v glasbeni dvorani.

PHIREITVE V PONEDELJEK

Kinematografi nespremenjeno.
X. smifončni koncert ob 19. v velikim unonski dvorani.

DEZURNE LEKARNE

Nedelja: Mr. Sušnik, Marijin trg 5, Deu. Klavšek Dia, Gosposvetska cesta 4, Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Ponedeljek: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo ima od sobote do 20. ponedeljka do 8. zjutraj mestni višji zdravnik dr. Fran Čiber, Stefanova ul. 7, telefon 36-41.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Nedelja, 4. junija, ob 18: Dona Diana. Izven. Cene od 26 lir navzd

